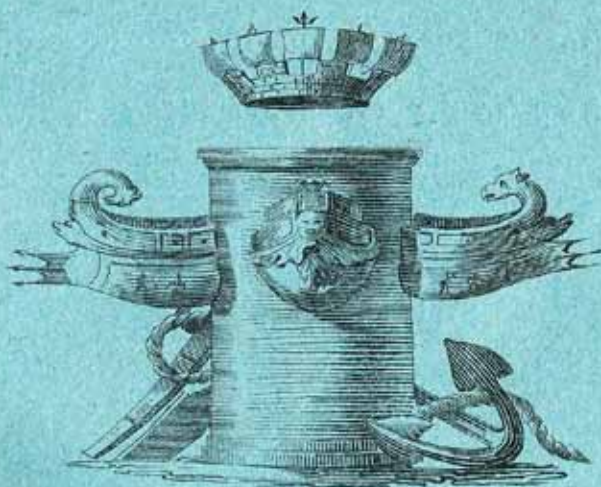

Tidskrift

STÖWÅSENDET

Årg 3, Nr 4, utg. 1838

CARLSKRONA .

TAL, VID NEDLÄGGANDE AF PRESIDIUM I K. Ö. S.
DEN 15 NOVEMBER 1838.

(Utdrag.)

Jag lemnar den hedersplats jag under framgångna session innehaft, under en tid som varit tämligen inskränkt på meddelanden om de, så att säga, upp- och nedgående framsteg, hvilka inom Europas Mariner kunnat förekomma; men förbiser härvid visserligen icke förhoppningen af någon ännu oinbergad efterskörd från dem af våra värda medarbetare, som under framgångna tiden varit, eller ännu äro mera än vi, i tillfälle att se och forska.

Jag sade upp- och nedgående framsteg. — Dessa sig motsägende ord kunna anses såsom en vågad anspelning, under en tid då vetenskaperne synas så högt lyftade; men låtom oss icke åsidosätta, att begäret att förändra tilltager med begäret att uppfinna, och att man stundom tror sig hafva gjort mycket, när man endast afviker från det tillvarande, det vill säga, förändrar hvad föregångaren gjort i samma yrke. — Detta äflande ger sig tillkänna i de flesta Mariner, oftast i ett godt uppsåt, också stundom med framgång, men icke sällan leder det till misstag och återgång, eller nya försök.

Jag ledes till denna reflexion mindre af de otaliga smärre detalj-förändringar inom Marinerne, som tid efter annan gifvits oss till mönster, och hvaraf en stor del också blifvit oss tillegnade, än af de senaste underrättelser mig meddelts, till någon del från vår resande Ledamot, Premier-Löjtnanten Lundqvist. — Karakteristiken häraf är för mycket uddhväss för att icke deråt gifva något in-

tresse, och jag tillåter mig dervid anföra, eller rätteligen erinra om några hufvud-facta.

De trenne senast förflutna decennier hafva varit synnerligen utmärkte i Engelska Marinen genom ett högt sträfvande att, serdeles inom Skeppsbyggnadens theoretiska delar, tyda och tillämpa Chapmans oomkullstöttliga grunder. — Redan 1810 grundades i Portsmouth ett dittills i England saknad Institut för danande af Konstruktörer. — Efter få år, utgingo också från denna inrättning flere utmärkt skicklige personer, hvilka med sine kunskaper och ifver i omfattningen af det ljus de vunnit, utbredde kring Europas seglande folkslag de högst intressanta Journaler, Recensioner och Kommentarier, som i all genre af Marin-väsendet, men synnerligast för Skeppsbyggnaden med dess tillhörigheter, visserligen till betydlig del äga ett stort värde, och hvaraf flera häften äfven hunnit till oss.

En kraftfull man, Sir Robert Sepping, då understödd af en upplyst Chef för Amiralitetet (om jag minnes rätt, Lord Spencer) var under tiden Konstruktions-väsendets Chef; — han, som ock känt är, införde stora praktiska reformer, uppmuntrade vetenskapen, förtjenade och uppbar af sin Regering stora belöningar. — Men hvar är gränsen för mennisko-bemödandets stabilitet? — Snart uppstodo tvenne partier, — det gamla före honom och det då kallade nya.

Spekulations-andan vill nu mera icke hvila vid det förbättrade och goda, den vill förvåna och gerna kullkasta det föregående, för att lik en Meteor beherska fältet med eget ljus, frilöst från de band som vetenskapens hundraåriga bemödanden och rön hårdt tilldragit mot forskarens öfverdrift.

Vi skola deruti igenkänna Kaptenen i Engelska Marinen Seymound som, hänförd af en drif-

tig själ, med ett djerft snille, och utan allt tvivel utmärkt såsom skicklig Sjö-Officer, fann ännu detta hans egentliga fack förmycket inskränkt, och förmodligen med egen känsla af öfvermått i sin förmåga, tvekade han icke att proklamera ett system för Skeppskroppens konstruktion, hvars enda stödjepunkt hvilade på fantasien och några icke afskräckande försök i smått. — Det är allmänt känt, att hufvudprincipen deraf åsyftade en öfverdrift i Skeppets bredd, i förhållande till dess längd, och åter deraf en skarpare botten, med tillökad Regal-area. (Denna vågade sats har ännu inom oss föga ingått i discusion, men torde framdeles förtjena det.)

Frågan väckte emedlertid mycket uppeend. — Den äldre stammens Konstruktörer som redan med motbjudenhet motsedt Seppingska reformernes hastiga och öfverlägsna styrka, serdeles genom impulsen af den högre teoriens ohejdade framfart, öfverlemnade sig icke ogerna åt den nya tåflarens redan inom sjelfva Parlamentet ägande stödjepunkter.

Det är icke ett ovanligt medel, äfven under politiska strider, att sins emellan sammanparas motsatta meningar och ändamål, endast för att kullkasta ett tredje motstånd. — På sådant sätt blef Seppingska väldet besegradt och segerkronan sattes på Seymounds hufvud; — om till båtnad eller men för vetenskapens framskridande, kan icke vid detta tillfälle upptagas till närmare utveckling, men lemnas till pröfning åt dens kompetens som, oförvillad af tidens hänförelse åt det underbara, eftersöker sanningen, och i vetenskapens icke förborgade källor hemtar ett kraftigt stöd mot den lössläppta fantasiens utflykter.

Men härmed slutas icke detta thema; — ty,

den på ryktets väg framrusande mannen hejdas säl-
lan af försigtighetens bud; varningen synes honom
förolämpande och han tvekar icke att göra gällan-
de en kraftyttring den händelsernas liksom dom-
nade besinning lemna till pris åt ensidighetens
godtycke.

Jag har i föregående vidrört inflytandet af
den i Portsmouth inrättade förträffliga läro-anstalt
för danande af Konstruktörer; — visserligen var det
i focus af denna skola, hvarifrån utgick farligaste
motsägelsen af den fixa idé som, till hvad pris
som helst, skulle genomdrivas. — Nå väl, — detta
så mycket berömda Institut är icke mer; och än
värre, de personer som derifrån utgått, med upp-
huppen förmåga af Författare-yrket, sägas hafva
blifvit kraftfullt uppfordrade att icke vidare i des-
sa ämnen fortsätta sina bemödanden. — Sådant för-
hållande i sjelfva det fritt tänkta England, kan en-
dast hemta sin styrka från den individuella oför-
mågan att annorlunda vederlägga sine motståndare
— och äro vi icke deraf hänförde till den förmo-
dan, att denna, som det synes, våldsamma Revo-
lution, lik de vanliga i radikal stämning, i sine
egne verk skall finna Korrektivet mot vanhelgden
af de vetenskapliga tros-läror, om hvilka så många
stora män hittills förenat sig? — Ljuset har också
icke fullt släcknat, enligt de underrättelser, som
tid efter annan meddelts i detta ämne, nemligen:
att den obeveklige mästaren — erfarenheten — be-
tydligt skall hafva inverkat mot den éfemèra lä-
ra, hvars förhastade omfattning, om än nog dyr-
köpt, redan lemnat spår till en sansad återhåll-
samhet. — — — — —

(Insändt.)

PROFESSOR BARLOWS MEDDELANDE, TILL "THE
LORDS COMMISSIONERS OF THE ADMIRALITY," RÖ-
RANDE BESKAFFENHETEN AF DE KOMPASSER HVAR-
MED KONGL. ENGELSKA FLOTTAN ÄR FÖRSEDD *).

Royal Military Academy, Jan. 31, 1820.

Så snart jag hade undfått eder tillåtelse att un-
dersöka de å Woolvich Skeppsvarf i förråd be-
räntliga kompasser, konstruerade jag en för än-
damålet tjenlig apparat, och företog mig den före-
klagna undersökningen. Som förrådshuset hvori
kompasserna äro förvarade, befinner sig i närheten
af betydliga jernförlager, flyttades de till ett an-
nat rum, öfverlåtet till begagnande åt Mr Char-
les Bonnycastle, tillförne Elev i Kongl. Sjäskolan,
som, i följd af riktningen i hans kunskaps-bild-
ning, och af en naturlig förkärlek för vetenskap-
liga forskningar, visade sig på allt sätt villig att
lemna mig det biträde han kunde åstadkomma.

Sedan jag bestämt den sanna magnetiska me-
ridianen, medelst en kompass, tillverkad af Messrs
W. och T. Gilbert på Leidenhalls Street, om hvil-
kens akkuratess jag förut förvissat mig, begynte jag
med att plasera åtskilliga af förrådets kompass-skif-
vor uppå samma stift, och bestämde sålunda, med
tillhjälp af min apparat, ganska fort och med till-
räcklig noggrannhet, deras fel i bärningen. Jag
kann likväl snart, att det skulle blifva utan ända-
mål att undersöka alla skifvorna utan åtskillnad,
eller öfver en bank, emedan af hela antalet (icke
mindre såsom jag förmodar än 150), mer än hälft-
ten kunde anses såsom odugligt skräp (most lum-

ber) och som borde förstöras, af samma skäl som vi sönderklippa falskt mynt, såsom varande fullkomligt gagnlöst i förrådet och ytterst vådligt att tillåta något deraf utlemnas. Jag beslöt därför att utvälja allenast 30 st., hvilka syntes vara de mest fullkomliga i deras konstruktion, en del Azimuths-, en del Nakterhus-kompasser, och åter andra af så kallade *förrådsskifvor*, förvarade i särskilda små lådor. Följande tabell utvisar resultatet af denna undersökning:

Tabell, utvisande felan i bärningen (errors in bearing) af de med pappers-skifvor försedda kompasserna (the card compasses) i förrådet å Kongl. Varfvet. Woolvich, Jan. 29, 1820.

N:o	Kompassens Namn.	Fel och Anmärkningar.
1.	Nakterhus.	Afvikning $1\frac{1}{4}^{\circ}$ Vest.
2.	Dito	D:o $0\frac{3}{4}^{\circ}$ Vest.
3.	Dito	D:o $1\frac{1}{4}^{\circ}$ Vest.
4.	Dito	D:o 1° Vest.
5.	Dito	D:o 1° Ost.
6.	Azimuth	Korrekt, utan någon afvikning.
7.	Dito	Denna skifva stod ingenstädes under 5° Ost. eller Vest. om Norr, af brist på tillräcklig kraft.
8.	Nakterhus.	Afvikning $0\frac{3}{4}^{\circ}$ Vest.
9.	Dito.	Dito $0\frac{1}{4}^{\circ}$ Ost.
10.	Azimuth	Denna nål saknade kraft likasom N:o 7.
11.	Dito	Korrekt, utan afvikning.
12.	Nakterhus	Afvikning $2\frac{1}{2}^{\circ}$ Vest.
13.	Förråds-skifva	Korrekt.
14.	Dito	Denna skifva stod ingenstädes under 4° Ost. eller Vest. om Nord.

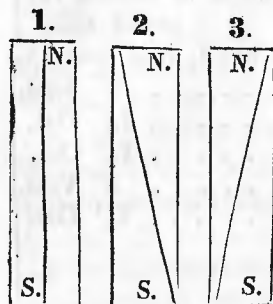
15.	Förråds-skifva	Denna skifva stod ingenstädes under 4° Ost eller Vest om Nord.
16.	Dito	Afvikning 4° Vest. } se anm. å följande sida
17.	Dito	Korrekt. }
18.	Nakterhus	Nästan ingen kraft, lika som 14.
19.	Förråds-skifva	Afvikning 1° Vest.
20.	Dito	D:o $1\frac{1}{2}^{\circ}$ Ost.
21.	Dito	D:o $1\frac{1}{2}^{\circ}$ Ost.
22.	Dito	D:o 1° Vest.
23.	Dito	D:o $1\frac{1}{4}^{\circ}$ Ost.
24.	Dito	Korrekt.
25.	Dito	Dito.

De öfriga fem skifvorna befunnos i samma tillstånd som N:o 14.

Vid anförandet af de fel som i förutstående tabell äro uppgifne, ber jag att få fästa uppmärksamhet på Hrr. Lords (Lords-kommissioners) att de icke äro vidlådande kompasser, uttagne på en slump, utan deremot trettio af de bästa jag kunde utleta bland allä i förrådet, och de här utvisade felan äro därför troligen mindre än hvad som är förhållandet med de kompasser, som vanligen finnas i bruk i H. M. flotta; och då sådane kompassens deviationer måste vara en sak af stor vikt vid fartygs navigering, anhåller jag att det tillåtes mig något närmare ingå i detta ämne, i afsigt att meddela hvad som jag anser vara orsaken till dessa fel, samt sättet att förekomma dem. Orsakerna dertill må, som det synes mig, hänföras till följande trenne:

1. De fel, hvilka naturligen tillhöra formen af de nålar som vanligen begagnas i dessa instrumenter.

2. Felaktig eller ofullkomlig tillverkning.
 3. Sättet för kompassernas förvarande i förrådena.

I afseende på den första af ofvannämnde orsaker till fel hos kompasser, är att observera, att nålarne vanligen hafva en form som ganska mycket närmar sig den af en parallelogram, såsom af närstående figurer utvisas, och derigenom blir ackuratessen af skifvans bärning, beroende af nålens Nord- och Sydpunkts sammanträffande med figurens geometriska axis, eller medel-linia, såsom i fig. 1. I detta fall, om skifvan plaseras med sina Nord- och Syd-punkter i öfverensstämmelse med nålens medel-linia, uppkommer icke någon afvikning; men om vid meddelandet af det magnetiska fluidum till nålen, den största massan eller kraften deraf skulle stadna i en sned riktning med nålens medel-linia såsom i fig. 2 och 3, så, när skifvan plaseras på förutnämnde sätt, kommer dess Nordpunkt att bära Ost. eller Vest. om det sanna magnetiska N. till en quantitet, eller så mycket som svarar emot denna obliqvitet. För att förvissa mig om att detta är den naturliga orsaken till afvikningen i vissa händelser, förfor jag på följande sätt med nålen märkt N:o 16 i förestående tabell, nemligen: jag afskrufvade hylsan, och skrufvade fast den igen på andra (öfra) sidan, hvarigenom skifvans rättsida blef vänd nedåt, och sedan jag åter igen upphängt den, fann jag felet i afvikningen vara 4° Ost. i stället för 4° Vest., ett förhållande, hvilket jag anser ensamt kan förklaras genom den förmodan att nålen erhållit sin magnetiska kraft uti en diagonal riktning, i stäl-

let för att mottaga den uti en med dess geometriska medel-linia öfverensstämmande direktion.

Denna orsak till felaktighet (error) kan, såsom klarligen synes, afhjelpas dermed att nålen upphänges på kant i stället för på flatsidan, eller medelst en justerings-metod, lika med den som begagnas för Willis' Styrkompass-skifvor.

I afseende på ofullkomligheten i tillverkningen är det öfverflödigt att ingå i detalj. Många af skifvorna äro snarare elliptiska än cirkelfömda; medelpunktens riktiga plaserings syns vara tilldeles förbisedd, och hvad som borde vara agat, synes hos många vara allenast vanligt glas. Likaså är ballansen i åtskilliga skifvor endast bibehållen medelst en alltför liberal påläggning af lack, hvilket ökar skifvans tyngd, och hindrar dess vandring, serdeles då nålen innehar blott en ringa dirigerande kraft.

Den tredje orsaken till kompassernas felaktigheter har jag tillskrifvit det sätt, på hvilket de äro hållne eller förvarade i förrådet. Vid denna punkt ber jag att få fästa uppmärksamhet på det väl kända faktum, att om tvenne magnetnålar bringas nära och parallellt till hvarandra med deras poler omvända, eller om de läggas kors öfver hvarandra, eller på något annat irreguliert sätt bringas i beröring, eller inom hvarandras verkningskrets, blifver kraften hos båda två försvagad, och kanske slutligen tillintetgjord.

Nu äro i förrådet, lådorna hvari skifvorna innehållas &c., plaserade och uppstapplade på hvarandra utan åtskillnad, och intet afseende fästadt på nålarnes direktion inuti dem; följaktligen fortgår der en oafbruten decomposition eller förminskning af den magnetiska kraften, hvilken slutligen måste

rubba och förstöra verksamheten hos de mest fullkomliga instrumenter; detta må utan tvifvel antagas såsom orsak till den svaga dirigerande kraften hos många af de nålar jag examinerade, då jag icke kan föreställa mig att någon instrumentmakare levererar dem i det skick de nu befinna sig. Efter att sålunda omständligt hafva yttrat mig med afseende på orsaken och tillvaron af felen i missvisningen, anhåller jag att få framställa några få uppgifter om sättet att förekomma dem för framtiden.

I första rummet, anser jag det högst nödvändigt, att hvarje kompass blir noga undersökt innan den emottages i förrådet, dervid bör efterses om dess bärning är korrekt, genom jemförelse med en viss justerings- (standard) kompass; direktionskraften är äfven en sak, hvarom man bör förvissa sig genom att observera antalet af de svängningar den gör under en gifven tid, och alla de som icke deraf göra ett visst antal, skulle blifva kasserade, likaså väl som alla hvilka icke kunde bibehålla ballansen utan lack-påläggning. Det är likaledes nödvändigt att examinera skifvorna och dosorna, för att tillse om deras centrum är korrekt tagit. Sedan man sålunda förvissat sig om ackuratess och kraft hos kompasserna, skulle de förvaras i förrådet i lådor, hvilka innehöllo hvardera *tvenne skifvor* i stället för en, såsom för närvarande är förhållandet; de tvenne skifvorna skulle läggas med öfra sidorna nedvända, nålarne parallela med hvarandra, och med deras motsatta poler korresponderande, hvilka då skulle sättas i förening medelst korta stycken (bars) af mjukt jern. På detta sätt blef cirkulationen af det magnetiska fluidum bevarad, och kraften hos hvarje par af nålar bibehållen, huru oregelbunden stufningen af dem för öfrigt än vore.

Huruvida de ofvan anförda erinringarne må befinnas förtjente af Hrr. Lordres uppmärksamhet, tillhör icke mig att säga; jag får endast omnämna, det jag sökt undvika att vidröra något som kunde gifva utseende af småaktighet eller blott infall, inskränkande mig endast till de mest ögonskenliga och förvånande bristfälligheterna hos ifrågavarande instrumenter och hvilka jag vågar säga aldrig kunna göras fullständigt brukbara, utan genom antagande af några sådane medel som jag föreslagit.

Jag vet väl att många Navigatörer sätta ganska litet värde på kompassen; men detta, skulle jag tro, härrör af de fortfarande bristfälligheterna som befunnits vidlåda den, och icke derföre att den, i följd af dess naturliga egenskaper, är ur stånd att göra dem en hufvudsaklig tjenst. Om en lunar- eller annan astronomisk observation kunde göras vid alla tillfällen, kunde detta instrument måhända nästan undvaras, men som det ofta inträffar att flera dagar förbigå utan att ett sådant tillfälle erbjuder sig, kan kompassens fullkommande icke vara ett föremål af likgiltighet; och jag måste tillstå det vara min öfvertygelse, att om denna fullkomlighet vore uppnådd, en hög grad af ackuratess deraf skulle föranledas i den döda räkningen ombord, och många svåra och smärtsamma förluster förekommas.

Jag har äran vara &c.

Peter Barlow.

(Våra läsare dela utan tvifvel vår tanka, att detta är bland de viktigaste dokumenter som ännu varit synliga i denna skrift. Det är verkligen fruktansvärdt att betrakta hela vidden af den fara som kan härleda sig från felaktigheter så tydiligen utvi-

sade och, ehuru mycket vi hört talas om att "angöra land på en mil," ("making the land to mile"), det ofta förekommande skrytet öfver en säker räkning; — då vi deremot anföra den försummade uppmärksamheten å lokal-attraktionen, och egenkapen hos de kompasser, hvarmed, efter som det synes, blott för få år sedan Hennes Maj:ts Flotta försågs, och dertill en dålig, eller till och med den bästa styrning, — skulle vi vara ganska benägna att anse alla sådana angöringar af land, (land falls) mera såsom händelser. Icke underligt att våra sjömän (tars) af gamla skolan litade så mycket på deras tre L, Lodet, Loggen och Utkiken (Look out); och måhända var det sistnämnde lika mycket anlitadt såsom det första. Vi hafva ännu icke varit i tillfälle att förvissa oss om, huruvida den viktiga åtgärd, hvilken Professor Barlow (vi förmoda sjelfvilligt) verkställde, någonsin blef fullföljd genom antagandet af hans rekommendationer; i alla händelser äga vi den tillfredsställelsen att kunna tillkännagifva, att detta allt för länge försummade föremål liknar sig till att blifva behandladt på det fördelaktigaste sätt, genom den af Lord-Kommissionen nyligen förordnade Kommitén för undersökning i alla detaljerna deraf. Denna (magnetiska) Kommité utgöres af deras Lordships hydrograf, Kapten F. Beaufort, Professor Christie från Woolvich, Commander J. Johnson, Kapten J. C. Ross och Major Sabine, R. E.; namn som beteckna en hög vetenskap jemte lång erfarenhet, och hvilka skola försäkra Flottan om, icke allenast undanrödjandet af alla sådana missbruk och olägenheter, som af Professor Barlow blifvit utvisade, utan ock föranleda till en ny uppsättning af kompasser på de möjligaste bästa principer för konstruktionen. E. N. M.)

Vi meddele här för jämförelsens skull, utdrag af ett dokument rörande en verkställd besigtning å det i Carlskrona varande Kompass-förråd:

"Då till sednare tiders uppfinningar hörer, att göra kompasser med vertikala nålar, och dessa måste äga ett bestämdt företräde framför den äldre Inventionen, såsom åstadkommande större korrekthet, så hafva vi beträffande dessa, följt den principen, att de kompasser, hvilka sakna denna väsentliga förbättring äro olämpliga att använda på Kronans fartyg; — enligt dessa grunder hafva vi funnit:

	Brukbara.	Brukbara, en- ru af olika konstruktion	Kunna repara- rens.	Oduglige.
Häng-kompasser af messing	—	24	—	5
Azimuth-kompass af messing	—	—	1	—
Häng-kompasser af koppar	—	—	—	9
Dito af träd	—	—	—	5
Pejl-kompasser af messing	1	—	—	4
Dito af koppar	2	—	—	1
Azimuth-kompasser af koppar	1	—	—	—
Dito af Dito (fordra endast vertikala nålar)	—	—	16	—
Pejl-kompasser, med fyrkantiga träd- dosor af gamla sorten	—	—	39	4
Styr-kompasser med graderade skif- vor af messing	—	—	2	—
Styr-kompasser med Agat	—	—	1	—
Dito Engelsk	—	—	1	—
Dito utan Agat	—	—	1	—
Dito af koppar	4	—	—	—
Transport	8	24	61	28

	8	24	61	28
Transport	8	24	61	28
Styr-kompasser af koppar (fordra endast vertikala nålar)	—	—	29	—
Styr-kompasser af koppar (såsom af gammal modell och fordra allt för dryg reparations-kostnad) . .	—	—	—	55
Spiritus-kompasser (enligt den konstruktion de äga, i godt skick, men anses hela inventionen olämplig, enär mera fullkomliga, såsom de såkallade Ballance-kompasserna, torde böra anskaffas .	21	—	—	—
Summa	29	24	90	83
Deviations-Apparat	1	—	—	—
Messings-uppståndare med 3 skrufvar	1	—	—	—
Kopparplåtar till tryckning	3	—	—	—
Magnet, (enligt Instrumentmakarens uppgift)	—	—	—	1
Timglas	45	—	—	—
Dito	63	—	—	—
Logg-glas	197	—	—	—

FÖREDRAGANDENS FÖR KRIGS-LAGFARENHET OCH
EKONOMI ANFÖRANDE I K. Ö. S. DEN 15
NOVEMBER 1838.

Bland ämnen af vigt, hvilka vid ett Militär-etablissemant af den vidd som Carlskrona, kunna förekomma, är det som afhandlar sjukvården visserligen icke ett af de minsta. Det är så naturligt att det måste upplifva Krigaren och Arbetaren till ansträngning, att veta det han, träffad af fiendtlig kula, skadad af åkomma, eller hemsökt med sjukdom, har att vänta en öm vård och all den hjälp, som står i menisklig makt att åstadkomma; men lika så naturligt är det ock att, derest dessa omsorger saknas, sådant minskar modet så hos den ene som den andre, samt mången gång likasom hejdar djerfva företag.

Flottan har sedan älsta tider tillbaka icke saknat hvarken Läkare eller sjukvårds-anstalter, och Styrelsen har ofta omfattat tillfällena att förbättra Medicinal-verket och att sätta det på en fot som kunde motsvara kostnaderne och uppfylla ändamålet. Att visa denna hushållningsgrens beskaffenhet från äldre tider och dess närvarande skick, skall till en början blifva ämnet för denna korta afhandling.

Några egentliga vetenskaper funnos ej bland våra hedniske förfäder, och Läkarevetenskapen inskränkte sig inom erfarenheten af några få örter kända kraft; men konsten hölls dock i stort värde, hvilket man kan se deraf att den utöfvades af Konungar och Konungabarn. Sagorna, dessa dyrbara lemningar från en längst försvunnen forntid, förtälja oss i detta afseende många märkliga händelser: de beskrifva huru Guttorm, sårad i magen,

helades af Prinsessan Ingeborg, som hade ett sjukrum innanför sin egen Frustuga, huru Thore Jernsköld, på samma ställe sårad, läktes af Konung Rolf Götriksson, huru Konung Hading kurerades af Prinsessan Ragnild, många andra exempel att förtiga. Sedan Christendomen fått inträde i Norden, blefvo äfven konster och vetenskaper efter hand mera hyllade och redan i våra gamla landskapslagar stadgades, att en behörig Läkare skulle kunna bota jernhugget sår, benbrott, afhuggen lem, samt dubbelt sår af styng tvärtigenom lifvet och när någon gifvit den andre sår, borde han skaffa honom tre sådana lagliga Läkare, hvarefter han friades från böter till målseganden. Under Katolska tidehvarvet låg Läkarekonsten för det mesta i Presternes händer och bidrog icke litet till deras inkomsters förökande; men det gick ofta som det gamla ordspråket säger:

”Fåkunnoger Läkare gör tufvogan kyrkobacka;
”Ty läka folk är ej skämta och snacka.”

Och huru kunde det gå annorledes, när sjukdomarne kurerades med läsande och signande efter tretalet, med mull ur Kyrkogårdar, brännande med glödgade kyrkonycklar, Kommunionvin, m. m.?

- Läkarekonstens tillstånd i Konung Gustaf den förstes tid beskrifver Biskop Peder Månsson i sin Läkarebok sålunda:

”I Svärike är thet stor skam oc skadhe
”När nokor blifver sjuker, reds skofvel oc spadhe
”Um läkedom the allsinte vilja tänkja,
”Thet röna faderlös barn oc hvar en Änkja.
”Läkedom Doctor är ingen i thet Riketh,
”Sva äter hvar sin math illa i spikith,
”Ei heller Chirurgus som studerat hafver,
”Utan äfventyrara, som frästa hvad lagh thet tagher.

”Sylogismos studera alle oc emptimema,
”Ej vithande hjelpa för ena lithla blema.”

Konung Gustaf införskref till Riket både Läkare och Apotekare, hvilkas praktik likväl för det mesta inskränkte sig inom gränsorna af hufvudstaden; men så småningom utbredde sig dock Läkare-vetenskapen, dels genom de i Riket inkomna skicklige Läkarne, dels genom de flera Författningar, som tid efter annan vidtogos till förmån så väl för vetenskapen som dess idkare; men ännu bibehöll sig länge qvacksalveriet, oaktadt de stränga påbud som deremot utfärdades, ännu hände det ofta att Läkaren af okunnighet öfverlemnade sin patient till den eviga hvilan, förnöjd dock med sig sjelf ”ty febern forlad ham.”

Det var Sverges store Carl XI förbehållet att i denna del, så väl som i många andra verka nyttigt. Det var Han som inrättade Collegium Medicorum, det var Han som inskränkte främmande och okände Läkares praktik, det var Han som ställde Farmasiens utöfning under sträng uppsigt, och det var Han som äfven sträckte sin vårdande hand till Medicinalväsendet vid Flottan.

Redan i Drottning Christinas tid fanns en Amiralitets-Medikus på stat i Stockholm, och då Flottan flyttades till Karlskrona, bestods äfven der en sådan Tjensteman. Den förste Amiralitets-Medikus här, var Johan Rothman, lika mycket bekant för sitt slagvatten som för sin ostadighet och ”framfusa ingenium,” hvilket sednare anfördes som orsak hvarföre han miste sitt stipendium i Upsala. Staden fick sedermera en ”Garnisons- och Fortifications-Bardberare” hvartill den 19 Mars 1681 af Konungen utnämndes Ärlig och Konstrik Mäster

(Tidskr. i Sjövä. 6:e årg., 4:e H.)

Hindrik Schultz," men, sedan det nya etablissementet hunnit ordnas, ökades äfven Läkarepersonalen; i den mån arbetarnes antal tillväxte. Redan få år efter Stadens grundläggning, upptog Flottans stat löner för en Medikus, 3 Mästerbarberare, 3 Barberaregesäller och en Bråksnidare, af hvilka den förstnämnde uti 1690 års stat räknades till Civilstaten, men de öfrige, märkligt nog, till Militärstaten, på hvilken likväl kort derefter äfven Medikus öfverflyttades. Bråksnidaren indrogs med år 1719 och Barberaregesällerna utslötos i 1727 års stat. Genom Kongl. brefvet den 7 Augusti 1738, tillvägagragtes sedermera den förändring att Staten bestod löner för en Medikus, (som genom Kongl. brefvet d. 5 Juni 1750 tillades lika rang med Assessoren i Sundhets-Kollegium,) 1 Kirurg och 5 Barberaregesäller, hvilket varade till år 1761, då uti staten den 18 December samma år, förordnades att i Karlskrona skulle finnas 2 Amiralitets-Medici, med lika lön och lika värdighet, en förste och en andre Mäster-Fältskår, en Regements Fältskår vid Marin-Korpsen och en vid Volontärerna, samt 6 Barberaregesäller, eller tillsammans 12 personer. Regementsfältskärerna indrogos genom Kongl. brefven den 7 Augusti 1776 och den 16 Mars 1778; men genom sistnämnde Konungabref tillkommo deremot ytterligare 3 Gesäller, och stadgades dessutom, att af besparingen skulle bildas en Expeditions-Medicinal-stat och en Expeditions-Medikus antogs sedan.

I anseende till den under nybyggnadsåren varande större arbetsstyrka, föreslog General-Amiralen af Trolle under d. 5 April 1783, tillökning i personalen, och genom Kongl. brefvet den 23 Julii s. å., undergick Medicinal-staten en genomgripande förändring. Det förordnades då att sjukvården i Karlskrona skulle delas i 3 Departement,

hvaraf det första, med en Medikus, förste Mästerfältskären, 1 Under-Kirurg och 4 Fältskärsgesäller, omfattade de sjuka i Sjukhuset, samt Volontärerna och Koffardibåtsmännen så inom som utom Sjukhuset; det andra, med en Medikus, 1 Under-Kirurg och 2 Fältskärsgesäller, utgjordes af de sjuka i kvarteren, Varfs-Officerarne, Byggmästarne, Presterne, Underofficerarne, Ynglingarne, Gevaldigern, Vaktmästaren och Skeppsgossarne; till 3 Departementet, som förestods af en Medikus, 2 Mästerfältskärer, 1 Under-Kirurg och 3 Fältskärsgesäller, af hvilka senare en under arbetstiden alltid skulle finnas i ett sjukrum på Varfvet, hörde Timmermans- och Handtverks-staten. Det belevades i öfrigt, att Amiralitets-Medici, om Befälet så ansåg nödigt, skulle alternera om tjensten: att samma befäl äfven fick fastställa huru många gesäller, som skulle bo i Sjukhuset: att tredje Amiralitets-Medikus, när så fordrades, vore skyldig att gå till sjös som Expeditions-Medikus: att Amiralitets Kirurgi eller Mästerfältskärerna skulle erhålla Kongl. Fullmakt, lika med Regements-Fältskärer, m. m. Hela staten utgjorde således 3 Amiralitets-Medici, 2 Mästerfältskärer, 3 Under-Kirurger och 9 Fältskärsgesäller, eller tillsammans icke mindre än 17 personer, af hvilka dock 1 Medikus och 2 gesäller sedermera genom Kongl. brefvet den 16 Augusti 1794 indrogos.

I afseende på benämningarne, skedde genom Nådiga General-ordres den 9 Oktober 1808, den förändring att Amiralitets-Medici och Kirurgerne blefvo kallade Fältläkare, samt Under-Kirurger och Fältskärsgesäller Underläkare, med rang för dem, lika med vederlikar vid Arméen och tillades dessutom Uppbördsläkare och Sjukhusläkare lika värdighet med Regementsläkare.

Vid 1816 års reglering med Flottan, uppgjordes Medicinal-staten till 2 Amiralitets-Medicin, 2 Fältskärer, 3 Underläkare och 2 Underfältskärer, eller inalles 9 personer, hvilket dock snart derefter genom Kongl. brefvet d. 15 December 1818 åter förändrades, så att personalen blef 1 Öfverfältläkare, 2 Regementsläkare, 4 Bataljonsläkare och 2 Underläkare, hvartill genom Kongl. brefvet den 2 November 1824, kom ännu en Bataljonsläkare, eller tillsammans 10 personer. Härvid har det förblifvet ända till år 1836, blott med den enda förändring att i stället för Underläkare, i senare åren blifvit antagne Medicinaldrängar; men den 12 Mars 1836 förordnade Kongl. Maj:t i Nåder att Medicinal-staten vid Flottan i Karlskrona, skulle bestå af 1 Öfverfältläkare, 1 Regementsläkare, 4 Bataljonsläkare och 5 Medicinaldrängar, hvilka sålunda till tjenstgöring äro fördelte, att Öfverfältläkaren med 2 Bataljonsläkare och 2 Medicinaldrängar förestår Sjukhuset; Regementsläkaren, biträdd af 2 Bataljonsläkare och 2 Medicinaldrängar sjukvården i kvarteren, samt en Medicinaldräng sjukreserven på Varfvet.

Utom den ordinarie Läkare-staten, har tid efter annan en mängd extra Läkare antagits, dels för Sjöexpeditioner, dels under tillstött större sjuklighet. I Carl XI:s och Carl XII:s tid, fanns en Expeditionsläkare-stat af stundom 20 à 30 personer, och under epidemierne 1788, 89, 90, 1808 och 1809, funnos vid Stationen en mängd extra Sjukhusläkare anställde, stundom af den halt att man med poëten kan likna dem vid "syndens lön, döden." De som under förra Ryska kriget antogos voro bångstyriga Tyskar, om hvilka d. v. Stor-Amiralen förordnade att de skulle afstraffas med muskötters bärande, då de icke fullgjorde hvad

mänskligheten och deras pligt kräfde; men de senare åren har Flottan varit nog lycklig att äfven bland de tillfälligtvis antagne, i allmänhet äga kunskapsfulla män, som gjort heder åt sitt yrke.

Ifrån sin första grundläggning har Karlskrona stad ägt ett Am:ts- och Stads-Apothek. Kongl. brefvet den 30 Maj 1700 stadgar att, "som Kongl. Maj:t i nåder godtfunnit förordna att Amiralitets-staten hädanefter skall blifva betjent med medicamenter, på lika sätt, som det sker vid Hofvet i Stockholm, skall Am:ts Apotekaren af egna medel providera och förse Apoteket så väl med materialier af simplicibus som med compositis medicamentis, samt att han och ingen annan skall fournera konvoj- och fältkistorna." Oaktadt först Magistraten genom Resolution af den 21 Junii 1705, och sedan Kongl. Rådet uti Resolution af den 6 Mars 1711 förklarar, att icke mera än ett Amiralitets- och Stads-Apothek skulle i Karlskrona privilegieras, väcktes likväl sedermera flera gånger fråga om än ett Apoteks inrättande i staden. Vid 1719 års Riksdag gjorde stadens Fullmäktige en sådan begäran, men erhöilo derå afslag genom Kongl. Resolutionen d. 29 Augusti samma år. Tvenne gånger sedermera hafva ansökningar från särskilte personer inkommit om privilegium å inrättande af ett nytt Apotek, men begge gångerna har derå följt afslag, nemligen genom Kongl. Resolutionerne den 7 Maj 1795 och den 15 Mars 1814, så att, ehuru Kongl. Maj:t uti nådig Resolution af den 7 Maj 1811, förklarade Apotekaren icke kunna erhålla privilegium exclusivum å Amiralitets- och Stads-Apoteket i Karlskrona, något nytt Apotek, enligt så väl Kongl. brefvet d. 31 Mars 1748 som ofvannämnde 1814 års Resolution icke fick anläggas, så länge då varande Apotekaren behörigen

uppfyllde sina skyldigheter; men år 1829 begärde nu varande Am:ts Apotekare och erhöll den 7 November samma år nådigt tillstånd att i staden själf få inrätta ett nytt Apotek, hvilket år 1830 försålades och för allmänheten år 1831 öppnades.

Staden äger således nu 2 Apotek, hvilka efter öfverenskommelse sig emellan dela medikaments-leveranserne till Flottan; men den lön på stat för Amiralitets-Apotekaren som i början bestods med 200 Daler om året, indrogs redan med år 1724.

Under den 22 Februari 1699, utfärdade Kongl. Maj:t nådiga Reglementen för Amiralitets-Medikus, Mästerbarberarne och Apotekaren. Medikus skulle vara förman för Barberarne och Apotekaren, men med dem alltid underhålla god frid och sämja, tillse att inga defekter funnos på Apoteket, att medikamenterna kommo de sjuka till godo, samt att ombord öfverblifvande medikament återlemnades till Apoteket, icke förskrifva kostsamma utländska medikament, ej ålägga Apotekaren hafva andra än vanlige läkemedel, ej bruka ovanliga namn på medikamenterna, tillse att anslaget ej öfverskrides, m. m. Mästerbarberarne, som hade lika anseende, skulle lyda Medikus, sins emellan öfverlägga, gemensamt antaga och kommendera gesällerna, jemte Medikus uppsätta medikaments-requisitioner för utgående fartyg och visitera medikaments-kistorna, alla vara närvarande när plåsterduken utdelades, sjelfve få förskrifva medikament för de utvärtas sjuka, med trohet och flit sköta patienterna och i svårare fall, rådgöra med Am:ts Medikus. Am:ts Apotekaren skulle väl tillaga medikamenterna, konservera Apoteket, tillse att endast duglige materialier finnas, själf ansvara för Apote-

ket, tillse att medikamenterna som föreskrifvas komma till rätter ort, och låfvades honom hjälp till rötters och örter insamlande, samt rättighet att själf antaga och löna sina gesäller, hvilka skulle stå under hans lydnad.

För Amiralitetets Medikus, Apotekare och Fältskärer, utfärdades sedan, under d. 20 Augusti 1735, ett förnyadt nådigt Reglemente hufvudsakligen innehållande de föreskrifter som i de äldre Reglementena, med tillökning af några ytterligare, såsom att "i Mästerbarberarnes profession inga bönhäsar skulle lidas vid Amiralitetet i Karlskrona," att Anatomiska sektioner skulle företagas, m. m.

Vid den allmänna reglering som Flottan år 1776, undergick, förändrades äfven stadgarne för sjukvården och ett nytt Reglemente för Sjukhuset i Karlskrona med hvad dertill hörde, fastställdes af Kongl. Maj:t under den 7 Augusti s. å., upptagande ganska noga hvars och ens skyldigheter, m. m., hvilket Reglemente, med en del af förste Amiralen projekterade tillökningar, enligt Kongl. brefvet den 16 Mars 1778, skulle tjena till efterrättelse i land; hvaremot ett af Collegium Medicum projekteradt Reglemente för Sjö-Expeditions Medicinal-staten skulle efterlefvas om bord; och afslogos vidare förändringar genom Am:ts Collegii skrifvelse den 9 November 1779. Uti skrifvelse ifrån General-Amiralen till förste Amiralen, d. 26 Oktober 1782, meddelades derefter flere föreskrifter för sjukvården, i afseende på månads-mönstringar och friskskrifning i Sjukhuset, lättare skadors skötande i Reserven, ankommande sjukas besigtigande, rapporters aflämnande, medikamenters requirerande, sjukbeklädnads återlämnande; inventariersedlars och instrumenters vårdande samt sjukrummens visiterande, m. m.

Under den 17 April 1809, utkom Kongl. Maj:ts nådiga Författning angående en för gemenskapen ombord förbättrad sjukskötsel, under d. 29 Augusti 1825, dels Kongl. Maj:ts nådiga Förvaltnings- och Redogörelse-Reglemente för Flottan, dels Kongl. Reglementet för hushållningen till sjös, och under den 28 Sept. 1836 Kongl. Reglementet för Styrelsen och ekonomien; hvarförutan år 1834 från trycket utgafs ett projekt till Reglemente för tjänstgöringen och hushållningen ombord, uti hvilka alla sjukvården under sina särskilda titlar är föreskrifven.

Dessa innefatta föreskrifter så i militärisk som ekonomisk väg, men som Läkare för hvarje utgående äfven mindre fartyg icke möjligen kan anskaffas samt föreskrifter för mindre kunnige Läkare i äldre tider stundom af nödvändigheten varit påkallade, har denna brist varit ersatt af mer och mindre vidlyftiga läkareböcker, och anvisningar hvilka stundom medgifvits under sjöexpeditionerne, stundom äfven utlemnats till Läkarnes egen hjälpreda. Bland de första Läkareböcker på svenska språket intager 'Hans Smidts Urtegaard,' utkommen omkring Gustaf den förstes tid, ett utmärkt rum, icke för Författarens lärdom, men för de besynnerliga kurer, som deri föreskrivas. Så till exempel, angifves såsom ett osvikligt medel mot okyskhet: "lad dig göra till en kapone, da est du fri," m. m.; men detta hörer icke egentligen till vårt ämne. Speciellt för Flottan är ett och annat utkommit, t. ex. den af Am:ts Kollegium under den 24 Mars 1743, till de Tyska Fältskärs-gesällernes iakttagande utfärdade "Beschreibung wie 'gersten Wasser anzurichten sey, samt dessen Gebrauch und Nützen; nebenst eine Kürtze Unter-richtung für denen Fältscherern insonders auf der 'Flotte dienende, zur Conservation der manschaft;" den af Doktor Hjortsberg författade: "Nödig un-

"derrättelse huru de till Kronolastdragare ordinerade medikamenter skola brukas," Karlskrona 1783; Faxes "afhandling om hushållningen till sjös, i afseende på helsans bevarande," Karlskrona 1782; Minnesbok för Skeppsläkare," Stockh. 1785; "Läkarebok, till underrättelse för dem som föra Kronans fartyg, Karlskrona 1793; Brandenburgs "afhandling om Bindors anläggande," Karlskrona 1790, m. fl.

Amiralitetet hade i början efter Karlskronas anläggning sitt sjukhus på Vippan, vid nuvarande nya Dockebyggnaden, i ett gammalt trähus, kalladt Barackerne; men redan i Konung Carl XI:s tid, uppbygdes Am:ts Sjukhuset, eller den så kallade gamla Kassernbyggnaden, hvilket arbete till en stor del bedrefs af de i staden då varande Ryska och Polska krigsfångar. Nu varande Sjukhuset uppbygdes under loppet af åren 1750 och 1751 till Kassern för Varfsparkaden, men förvandlades 1756 till Sjukhus, hvarefter sjukvården i Barackerna alldeles upphörde. År 1751, uppbygdes det bredvid liggande trähuset och inreddes 1777 till skaffhus; men förvandlades 1789 till Sjukhus, hvar till det äfven under de senare krigsåren begagnades. Den större sjuklighet som under 1788 och påföljande årens krig rådde dels på Flottan, dels i Karlskrona, påkallade sjukvårdens utvidgning, och Kronobränneriet, Snickareverkstaden jemte flera, dels köpta, dels hyrda privata hus, begagnades till Sjukhus, utom det att ett betydligt antal dels sjuka, dels Konvalescenter voro förlagda i Lyckeby och på Tjurkö. Samma förhållande var under 1808 och 1809 årens krig då, utom Am:ts Sjukhuset och Skaffhuset, för sjukvården användes Tunnebods-magasinet, Slusksjulet, Nya Kassernbyggnaden med

flera hus, äfvensom Linieskeppet Göta-Lejon, hvilket inreddes till Sjukskepp.

För de sjukes Religionsvård förordnades i äldre tider en Sjukhuspredikant, men denne indrogs sedermera och de sjuka betjenas nu af Amiralitetets Presterskapet.

Spisordningen på Sjukhuset har undergått många förändringar. De äldre spisordningarne omarbetades af Doktorerne Kähler och Hjortsberg, så att en ny spisordning under d. 9 September 1768 blef fastställd, och som denna befanns ganska användbar och ledande till besparing för Kronan, tillades dessa Läkare uppå Am:ts Kollegi hemställan, en belöning derföre af 600 Daler S:mt hvardera, jemlikt Kongl. brefvet den 13 Augusti 1771. För de sjuke fastställdes af General-Intendenten under den 7 Februari 1790 en spisordning, och under d. 14 i samma månad en för konvalescenter, hvilka spisordningar länge efterlefdes på Am:ts Sjukhuset. Den för de sjuka, hvilken af Posthafvande Sjukhuschefen under den 8 Februari 1790 och d. 1 April 1791 utfärdades, var ganska vidlyftig och hade icke mindre än 10 variationer; den andre deremot var ganska enkel. På försök fastställdes sedan af Kongl. Maj:t nya Spisordningar så väl för sjuke som konvalescenter den 4 Juni 1800, och dessa, mera enkla och ändamålsenliga än alla de föregående, tjenade, med obetydliga modifikationer till efterlefnad ända till den 25 Nov. 1808, då en ny Konvalescent-Spisordning med grönsaker, uppå förste Fältläkarens hemställan, af Befälhafvande Amiralen fastställdes. Sedan Kongl. Maj:t under den 17 April 1809 i nåder förordnat om förändringar i de sjukas spisning ombord, afgaf Befälh. Amiralen under den 16 Maj 1811, underdånigt förslag

till en Spisordning för de sjuka och konvalescenterne i Sjukhuset. Genom Kongl. brefvet den 5 Nov. 1811 och Kongl. Krigs-Kollegii Cirkulär den 22 i samma månad fastställdes att de svagsjuka skulle undfå bröd af skrädt rågmjöl till halfva vigten af dittills bestädd portion och konvalescenterne af hälften skrädt och hälften sammanmalet rågmjöl till lika vigt som dittills varit bestädd; hvarelse sedermera Kollegium Medicum förklarade den modifikation böra äga rum att det bestädda brödet fick till de svagsjuka utdelas till sitt hela, halfva eller fjerdedels belopp efter Läkarnes förordnande, (Bef. Am. Remiss den 19 Juni 1812) och under den 21 Februari s. å., att portionen för de svagsjuka skulle beräknas till 28 lod och för konvalescenter till $1\frac{1}{4}$ mark.

Spisordningen undergick genom Kongl. brefvet d. 23 Mars 1813 den förändring att konvalescenterne skulle erhålla $\frac{3}{4}$ j:fr. brännvin på man om dagen.

Den spisordning som nu iakttages på Flottans sjukhus är fastställd af Förvaltningen af Sjö-Ärendena den 7 November 1826 och upptager 6 variationer.

Sjuk-Spisordningen på Kronans fartyg fastställdes af Am:ts Kollegium d. 13 Mars 1742, hade 3 variationer, nemligen när tillgång fanns på färskt kött, när sådant saknades och när "nödigt finnes att Psoppa skall kokas med kaldun, och deraf tillgång är."

Denna så väl som de tid efter annan begagnade spisordningar för konvalescenterne, undergingo många förändringar, men slutligen fastställdes i Kongl. Reglementet för hushållningen och Redogörelsen till sjös d. 29 Augusti 1825, nya spisordningar så för sjuke som konvalescenter och dessa lära väl ännu få anses vara gällande, der det år 1834 af tryc-

ket utgångna Projekt-Reglemente för tjänstgöringen och hushållningen ombord, efter särskilda ordres icke efterleivas. De sjuk- och konvalescent-spisordningar som i detta senare Reglemente finnas, äro i alla fall föga skiljaktiga från de som finnas i det förra.

Reglemente hvarefter sjukprovision skulle medgifvas på sjö-expeditioner fastställdes af General-Amiralen den 6 September 1780; och i Kongl. Reglementet för hushållningen till sjös d. 29 Aug. 1825 fastställdes ett nytt; men det som merendels efterleivas finnes i det år 1834 från trycket utgifna Projekt-Reglemente för tjänstgöringen och hushållningen ombord.

Fri läkarevård och fria medikamenter hafva varit bestådda Varfs-Officerare, Konstruktions- och Mekaniska Staterne, Läkarne, Apotekaren, Presterne, Sjukhus-Inspektoren, Underofficerare och Handtverksmästare, Timmermän och Handverkare, all öfrig gemenskap, Skeppsgossar, Vaktbetjening, befäl och besättning på Kronans fartyg, samt hvar och en som i tjänsten skadades; men denna förmån är nu genom Kongl. Reglementet för Styrelsen och Ekonomien den 28 Sept. 1836, §. 195, inskränkt, hvad medikamenterna beträffa, till Underofficerarne, Mästare, Kronans manskap, Skeppsgossar, Lärlingar och Ringaregossar, samt i öfrigt hvar och en som i Kronans tjänst varder skadad, hvaremot den fria läkarevården är utsträckt till alla vid Flottan tjänande Officerare och Underofficerare, samt Embets- och Tjenstemän af alla Korpser och grader, mästare, manskap, Skeppsgossar, Lärlingar och Ringaregossar, äfvensom Beväringmanskap och förhyrdt sjöfolk.

Uti Flottans Sjukhus njuta Sjöartillerister, Matroser och Jungmän, uppfordrade Båtsmän, All-

männa arbetskarlar och Arrestanter fri sjukvård. Underofficerare samt månads- och daglönare vid Varvet, jemte Skeppsgossar bestås deremot fri läkarevård i kvarteren; men hvar och en till Flottan hörande person, som saknar nödig skötsel i sitt kvarter, kan emot portionens ersättning, intagas på Sjukhuset.

För att visa i hvad mån Flottans Sjukhus varit tillitadt, och äfven för att upplysa huru sjukantalet under årets lopp förhållit sig, må nedanstående Tabell, upptagande de utspisade sjukportionerna under fem år här få ett rum:

	År 1833.	År 1834.	År 1835.	År 1836.	År 1837.
I Januari månad	1585	2099	1989	2457	2437
„ Februari D:o .	1521	2051	2103	2920	2757
„ Mars D:o .	2046	2695	2122	3008	2350
„ April D:o .	1635	2417	2299	2383	2227
„ Maj D:o .	3136	3169	2834	3447	3100
„ Juni D:o .	3039	3512	2733	3283	3583
„ Juli D:o .	2865	2592	2520	2630	2475
„ Augusti D:o .	2303	2772	2603	2165	1893
„ September D:o	2252	2547	2534	1759	2235
„ Oktober D:o	1865	1882	2465	1900	2347
„ November D:o	1844	1806	2050	2009	2165
„ December D:o	1634	1717	1685	1858	2103
Summa	25725	29259	27937	29810	29672

Till Sjukvården i Karlskrona bestods de första åren efter Stadens grundläggning intet annat anslag i stat än 600 Daler för medikamenters inköp, hvilken summa i 1694 års stat förökades till

800 Daler med föreskrift, "att efter all möjlighet "menageras, och särdeles när antalet af det sjuka "manskapet sig förminskar." Anslaget nedsattes åter i 1721 års stat till sitt förra belopp och härvid blef det i många år. Sedermera på 1770-talet upptogs i staterne att Sjukvårds-kostnaderne skulle bestridas af anslaget för Flottans underhåll, utan att på flere år någon viss summa till detta behof blef afsatt. Derefter har dels särskildt anslag funnits, dels hafva kostnaderne utgått af Underhålls-anslaget. År 1780, utgjorde anslaget 3,340. 5. 2; 1798 och flere påföljande år 6000 R:dr, samt sedermera 8, 9, 10, 13, 14, 15 och i år 16,000 R:dr B:co.

Efter att kanske nog länge hafva uppehål- lit K. S. med den historiska delen af mitt ämne, är det tid att jag vänder mig till det egentliga föremålet för denna afhandling, nemligen besvarande af den frågan: Påkalla sjukvårds-anstalterne i Karlskrona någon förbättring och huru skall den kunna verkställas, vid hvilken frågas behandling, jag vill iakttaga samma ordning ämnena emellan, som i det föregående, är följd.

Hvad således först Läkare-staten beträffar, så synes den, så organiserad som den nu är, vara tillräcklig för stationen i fredlig tid, men någon minskning i personalen kan icke heller ske, så länge sjukvården bedrifvas på sätt som nu är fastsäldt. Skulle det deremot kunna iakttagas, att all Kronans gemenskap ovillkorligen vore förbunden att vid påkommande sjukdomsfall, låta inpollettera sig på Sjukhuset, vill det synas mig otvifvelaktigt att ännu en Bataljonsläkare och en Medicinaldräng kunde indragas. Denna indragning skulle likväl, jag medgifver det gerna, icke vara förmånlig för sta-

den, som ganska väl behöfver den Läkarepersonal hvilken nu finnes, synnerligen vid påkommande farsoter; men då Statens och Stadens förmåner komma i kollision, måste den senare vika, helst Läka- re-personalen är bestådd endast för Flottans Befäl och manskap. Ett annat skäl emot ändring i detta afseende, är äfven att det manskap som nu äger rättigheten till sjukvård i sina boningar, skulle anse förlusten af denna förmån för ett viktigt ingripande i deras medgifna rättigheter; men onekligt är det ock å andra sidan, att det skulle bidraga till ordning och vinst i ekonomiskt afseende för Kronan, kanske äfven till vinst för den enskilde, om alla daglönare voro förbundne att emottaga sjukvård på Sjukhuset. Att det skulle vara vinst för den enskilde, inser denne visst icke; men jag lem- nar till hvarje upplysts begrundande om det icke för en sjuk är vinst af betydighet att vistas på ett ställe, der Läkare hvarje stund på dygnet kan påkallas, der matordningen är lämpad efter sjukdo- men och der icke de omgifvande, såsom i de pri- vata boningarne kanske ej sällan sker, af en för vidt sträckt ömhet om uppfyllande af den sjukes önsknigar, hindra eller åtminstone uppehålla ku- rerandet.

Länge och icke utan skäl har det klagats öfver svårigheten att för den ringa lön som bestås, få speciminerade Bataljonsläkare; men denna svårighet bör blifva afhjelpt, så snart tillgångarne medgifva att den i Kongl. brefvet d. 12 Mars 1836 beviljade löne-tillökning kan utgå. Man hade äf- ven anledning förmoda, att den i sistnämnde nådi- ga Författning vidtagna åtgärd att gifva Flottan en egen Stipendiat-korps, skulle bidraga till afhjelpan- de af behofvet, men erfarenheten har icke på ett fullt tillfredsställande sätt realiserat denna förmo- dan. Stipendiaterna, icke ålagde en längre tjenst-

göringstid än 6 månader, skynda efter denna tids förlopp från tjänstgöringsorten, de täta ombytena göra att ingen hinner rätt sätta sig in i lokal-förhållandena, och af den som med glädje motser aflösningsdagen, kan man sällan vänta samma nit som hos den ordinarie Tjenstemannen. Måne det derföre icke skulle vara nyttigt för Staten att använda de till extra Läkare utgående icke obetydliga resepenningar och traktamenten efter Rese-Reglementet under tjänstgöringstiden (*) till den redan år 1836 beslutade lön-tillökning för de ordinarie Bataljonsläkare; och måne ej derigenom ordinarie staten skulle kunna göras fulltalig och extra Läkare vid stationerne alldeles undvikas? (**)

Medikamenternas anskaffande på annat sätt än som nu tillgår, synes icke kunna ske, emedan deras upphandlande på entreprenad, såsom andra lefveranser till Kronan, icke är verkställbar; och äfven om den vore verkställbar, skulle en sådan procedyr möjligen någon gång leda till våda genom Entreprenörens försummelser, då deremot nu Kongl. Majt och Kronan, dels medelst anställande visitationer, dels genom andra kontrollen kan försäkra sig att Apotekaren uppfyller sina skyldighe-

(*) När Stipendiater af Arméens Fättläkare-Korps eller personer utan Stipendiat-arvode, kommenderas till tjänstgöring vid Flottans Stationer, erhålla de i stället för ordinarie Bataljonsläkare-lönen traktamente efter Rese-Reglementet, eller 486 R:dr 32 sk. B:ko om året.

(**) Såsom en svårighet för Flottan, så väl som Arméen, att få behörigen legitimerade Bataljonsläkare, har äfven uppgifvits att yngre Läkare ej vilja underkasta sig ett praktiskt förhör inför Kongl. Sundhets-Kollegium i samma vetenskapsgrenar, uti hvilka de förut vid Akademien blifvit godkände. Huru förhållandet i denna del rätteligen är, kan Författaren till närvarande afhandling icke bedömma, men lätt faller det i ögonen att fel måste finnas, enär erfarenheten visat att personer som varit så väl Medicinä-Doktorer som Kirurgiä Magistrar, ändå icke kunnat erhålla Fullmakt på ordinarie Bataljonsläkaretjänst, utan endast Konstitutorial.

ter och dessutom ligger i hans eget intresse att hålla sitt Apotek i den ordning som vederbör.

Reglementariska föreskrifter för de beggägentligen ansvarige Läkare vid Stationen saknas icke, men deremot saknas dessa närmare föreskrifter för de biträdande Läkare, som man finner vid andra Militärhospitaler, till exempel vid allmänna Garnisons-Sjukhuset i Stockholm, der Sjukhus-Läkare och Underläkare hafva hvardera sina särskilda Instruktioner, hvilkas noga uppfyllande kontrolleras af den Läkare som öfver sjukvården har inseendet. Sådana Instruktioner voro här ingalunda svåra att åstadkomma; de borde, om jag icke missar mig, innehålla så väl Bataljonsläkarnes som Medicinaldrängarnes och Sjukbetjeningens skyldigheter, noga utsatte, men ock noga kontrollerade, att de uppfyllas. Hvad som i sammanhang härmed äfven förtjenar att anmärkas är nödvändigheten af en efter tiderna lämpad lättfattlig undervisning om sjukdomars och synnerligen yttre skadors vårdande ombord på sådane fartyg, der ingen Läkare består, ty det kan visserligen ej nekas att den bok, som i detta afseende nu medgifves på mindre fartyg, huru ändamålsenlig den då den för många år sedan utgafs än må hafva varit, dock nu behöfver öfverses och förbättras.

Huru frågan om vårt nuvarande Amiralitets-Sjukhus fullkomligt motsvarar ändamålet, besvaras af stor vikt. Den som haft tillfälle att se det kanske i allt för stor skala tilltagna herrliga inrättningar vid allmänna Garnisons-Sjukhuset i Stockholm, skall finna jemförelsen nedslående. Dessa höga, ljusa rum, dessa propra inventarier, som der finnas, saknar man hos oss. Redan länge har man varit öfverens om den tankan att Sjukhus-lokalen i

Karlskrona icke är passande för ändamålet, men man bör ock besinna att byggnaden ej är uppförd till vistelseort för sjuka, utan till Kassern för friska. Det var redan på 1750-talet fråga om inredande af ett annat Sjukhus, men man hade då nedlagt för stor kostnad på det nu varande. Denna fråga har för icke många år sedan åter förevarit, och då föreslogs att förlägga Arbetskarlarne i nuvarande Sjukhusbyggnaderne, hvilka ansågos kunna hysa 400 man, samt inreda nu varande Arbetskarlskasserner för Sjukvården, der bygga antingen en öfvervåning eller, hvilket kanske varit bättre, två flyglar; men äfven denna fråga har afstannat. Onckligt är det likväl, att de dåliga sjukanstalterne 1808 bidrogo till den svåra epidemiens spridande och att om bättre sjukanstalter funnits, dödligheten varit mindre. Utom den visa Författning som vidtogs, att inrätta ett särskildt Sjukhus på Laboratoriiholmen för smittade, hade Karlskrona kanske åter fått upplefvat 1808 års rysligheter, i fall Koleran till staden inträngt, då den för få år sedan höll sig i dess grannskap; men erfarenheten är den bästa läromästare och 1808 inhemtade man, fastän dyrköpt, lärdomen om en bättre sjukvårds nödvändighet. En af de mest påfallande bristerne vid Sjukhuset härstädes är, saknaden af en väl organiserad badanstalt och denna skulle väl med icke så betydlig kostnad kunna tillvägbringas.

Bättre Inventari-persedlar hafva så småningom tillkommit, men mycket återstår ännu att göra i den mån tillgångarne sådant medgifva, och måtte de medgifva rätt mycket! Hvad som utan någon synnerlig kostnad kan göras är, att i den mån de nu varande madrasserne blifva utslitne och nya skola anskaffas, låta förfärdiga dem i 3 delar, hvilket vid allmänna Garnisons-Sjukhuset i Stockholm

befunnits både nyttigt och mindre kostsamt än då såsom hos oss ännu sker, hela madrasser gagnades.

Vid Spisordningen för de sjuka och konvalescenterne är ej mycket att anmärka, men att äfven de kunna förbättras, lär icke böra nekas. Spisordningen för allmänna Garnisons-Sjukhuset i Stockholm är mera enkel och äfven i vissa delar mera rundlig, de ingredienser af ingefära, purjo och selleri som der består, böra göra soppan mera lifvande, och hvad som synnerligen måste bidra till belåtenhet är den tillåtelse Öfverfält-Läkaren äger att föreslå en extra Spisordning för de sjuke, som behöfva annan föda än den som i vanliga Spisordningen består, dock med iakttagande att priset för en extra portion ej får öfverstiga värdet af den vanliga. På sådant sätt utspisas stundom till de svagare sjuka buljong, sagogröt, maniokavalling med franskt bröd, mjölk med franskt bröd, sago-soppa, &c.

Hvad jag dessutom icke kan neka mig anmärka, är att bränvin består konvalescenterne enligt de här gällande Spisordningar. Mig vill det synas klart och tydligt att denna dryck, hvars skadlighet i vårt fädernesland så ofta och så öfvertygande varit bevisat, utan äfventyr kan umbäras af den som tillfrisknar ifrån en sjukdom, och att denna dryck, utom till utvärtens bruk, aldrig borde få finnas på ett Sjukhus.

I afseende på Reglementet för sjukprovisions-persedlar, bör erinras att det halfstekta inlagda köttet som i 1825 års Sjöhus-hållnings-Reglemente upptages, aldrig hållit sig friskt och derföre i 1834 års Projekt-Reglemente blifvit med rätta uteslutet.

Det ligger icke inom mitt yrke att fullkomligt bedömma huru Flottans sjukvård på det mest

ändamålsenliga sätt bör vara ordnad, hvad jag an-
fört i denna del kan således endast anses som ett
utkast till bearbetande af personer med mera för-
måga och sakkännedom, än som fallit på min lott.
Min önskan har varit att gagna med de upplysning-
gar jag kunnat åstadkomma. Må den som dertill
är i tillfälle fortsätta hvad jag börjat! Ämnet för-
tjenar att med alfvar begrundas och med full sak-
kännedom behandlas.

ETT ÄFVENTYR PÅ SJÖN.

Det var den 22 November 1837. — Vi hade i
tre dagar kryssat emellan Portland på Engelska
kusten och ön Alderney på den Franska; vinden
var sydvestlig, det blåste en bottenrefvad mars-
segels-kultie och sjön var som vanligt med denna
vind, mycket hög. Himmelen var mulen, luften
tjock och ett fint duggregn föll. En mängd seg-
lare hade under dessa dagar passerat oss, och de
mörka nätterna gjorde vårt läge derföre särdeles
obehagligt; lanternor brunno natten igenom och
god utkik hölls, men olyckan skulle ändå träffa oss.

Vi hade just druckit vårt thé och befunno
oss på däck, då utkiken varskodde en seglare. En
lanterna togs genast förut och den andra visades
akter, men på det främmande fartyget märktes in-
tet sken; det närmade sig som ett svart spöke —
att hålla af var omöjligt, ty då hade vi lagt om-
bord på honom, emedan mörkret och tjockan hin-
drade oss att se honom förr, än han var helt nära.
Hans manöver skulle rädda oss båda, men tyvärr!
han gjorde ingenting dertill, utan styrde sin kurs,
Vår enda resurs var att söka få fartyget att vända
genom vinden, och vi lade till den ändan ned
bödret, men i samma ögonblick stötte det främman-
de fartygets stäf emot vår sida akter om storrös-
tet. — Jag har sökt återkalla i mitt minne de fa-
ror jag förr genomgått, men ett hemskare ögon-
blick än detta, har jag ej upplefvat. Så länge man
ännu kan hoppas att genom omtanka eller ansträng-
ningar, om ej förekomma, åtminstone minska en
olycka, finner man den ej så förfärlig, men då
man gjort allt hvad själen mäktat uttänka och
kroppen utföra, och dock ej kunnat uträtta något,

då gripes mån ovillkorligen af en hemsk, nedslående känsla. Det kände jag, då jag såg det svarta spöket komma emot oss, och såg hur omöjligt det var oss att undvika det.

Vid första stöten föll vår storstång ned öfver det främmande fartyget, och efter hvad vi sedermera erforo, men i mörkret och villervallan då ej kunde upptäcka, hade vårt storstångstag fiskat om dess fockrå, hvarigenom begge fartygen lade långsidan af hvarandra och genom den svåra sjögången stötte och skrubbade hvarandra, så att vi trodde båda skulle gå till botten. — Vi försökte att få dem åtskiljda, men ingen kunde upptäcka hvad som höll dem tillsammans, ty det främmande fartygets förstång hade nu fallit in öfver vår tackling och gjorde det än mera svårt att gå till väders och klara oss. — Emedan vår Brigg var svårt lastad och dessutom fått första stöten af den andras bog, trodde alla att den skulle gå ned, och den ena efter den andra af vår besättning sprang nu ombord till Engelsmannen, ropande och bedjande till de andra att komma efter. Äfven mig bådode de för Guds skuld att komma öfver, och sedan jag fått jakande svar på min fråga om Kaptenen redan var der, gick jag, men återvände genast då jag fann att han kvarstannat på sitt fartyg. Då jag återfann Kaptenen kände jag mig så nöjd med mitt beslut att återvända, ty det föreföll mig så tungt att så skiljas vid honom, hvars hela förtroende jag åtnjöt, med hvilken jag i mer än tre år hade delat alla sjölivets faror och behag, och än svettats under Ostindiens sol, än frusit bland Nordens ismassor. Ehuru till år och lynne olika, visste jag dock att jag stod honom närmast, så väl i förtroende som i befäl, och honom skulle jag öfvergifvit nu, i nödens stund, då min större vigör

möjligen kunde bidra att rädda honom åt hans familj, eller att rädda hvad som ännu återstod af den egendom som så länge varit anförtrordt åt vår omsorg, för att bevara ett lif, brännmärkt af skammen att hafva öfvergifvit sin Kaptän och det fartyg, hvars vård, näst honom, ålåg mig. Jag tackade Gud för mitt beslut att återvända, och jag tackar Honom mera nu, ty denna händelse har lärt mig att sjömannen aldrig bör upphöra att hoppas på räddning förr, än han, som Marryat säger, i en annan verld blir öfvertygad att ingen räddning fanns i denna.

Vid min återkomst frågade Kaptenen: hur många äro vi nu kvar? — Understyrmannen svarade: att begge Styrmännen voro de ende kvarvarande. — Här är en till! ropade någon, och i detsamma upptäckte vi vår Konstapel, dinglande af och an vid storbram-rån, i hvars tackling han höll sig fast, och i ögonblicket derefter stod han ibland oss, med sitt vanliga leende lugn — stackars yngling, han hade i det ögonblicket då fartygen åtskiljdes, handlöst kastat sig från det främmande fartyget, för att följa oss åt — och finna döden. — Begge fartygen drefvo nu åt hvar sitt håll, sedan de efter min beräkning, ungefär en quart legat och stött mot hvarandra, — strax derpå föll vår stormast öfverbord; vi kastade oss ned under ledstången för att ej skadas af den fallande tacklingen, det vi äfven lyckligtvis undgingo. — Vi undersökte nu fockmastens tillstånd och funno att begge stångbardunerne och ett vant på styrbords sida voro oskadade; vi hoppades derföre att kunna få ett par taljor på de andra vanten, hvilka genom röstets önderbrytning blifvit slaka, och på det sättet stötta masten så att vi för vårt För-märs-segel skulle kunna länsa i lä om Portland samt der afbida da-

gen och hjälp från land. Emedlertid beslöts att först kapa från oss vraket af stormasten på det att den ej måtte rycka ut röstbultarne och möjligen äfven någon plank, hvarigenom fartyget skulle kunna sjunka; yxor framletades och vi grepo oss an med arbetet, men det var knappast verkställt, då fartyget som låg utan stöttning af seglen, tog en svår öfverhalning och fockmasten gick öfver bord. — Nu var fartyget således ett fullkomligt vrak och öfverlemnadt åt vågornas godtycke. — Kaptenen qvarstannade emedlertid vid roret och försökte att styra förde-vind, hvilket dock var omöjligt, emedan inga segel funnos; vi började kapa fockvanten för att få masten från oss. Vi hade ej långt avanserat med vårt arbete, då Kaptenen kom för ut och bad oss upphöra, sägande: "det är ej värdt, ty hon är sönderstött akter ut, och fylles snart med vatten, så att jag tror vi få söka att få ut våra båtar innan hon sjunker." Det var ett nytt slag för oss, ty då vi skiljdes vid det andra fartyget, fanns blott 8 tum vatten i pumpen. — Mörkret och den öfver däck liggande tacklingen hade hindrat oss från att se huru ett stycke af skarn-däcket var upprifvit och en plank alldeles krossad, och som fartyget var svårastadt och låg tvärs i sjön, spolade vattnet in oupphörligt och skulle på det sättet snart fylla det. — Vi funno alle att båtarne nu mera voro vårt enda räddningsmedel, men att få ut dem var nästan omöjligt, utan master och tackel till hjälp och med så liten styrka. Vi skyndade oss att nedstufva och fastsurra i slupen det bästa och nödvändigaste af våra egna effekter, jemte kompass, en tross, linor, m. m., som skulle kunna vara oss till nytta, samt litet bröd och smör och en kagge med vatten. — Då detta var gjordt, försöktes att lyfta ut slupen ur båten; om fartyget legat stilla hade det möjli-

gen varit verkställbart för fyra, men såsom det nu rullade, blefvo alla våra försök om intet. — Vi kapade derföre brokarne på båten, i det hopp att antingen sjön som nu mer och mer, allt efter som fartyget sjönk ned, spolade in på däck, skulle kasta ut dem eller ock att de skulle bli flytande då fartyget gick till botten. I denna förväntan förflyt ungefär en timme; fartyget sjönk så småningom djupare och i samma mån, ökades sjöns kraft mot de på däck befintliga effekter. Kabysen, en mindre julle, som låg under reparation, vattenfat, m. m., bortspolades, men båtarne stodo fast, skyddade af de på sidorna om dem fastsurade för-rådsspiror. — Ändtligen kom en svår störsjö som till hälften kantrade dem så att slup-relingen blef liggande under fartygets ledstång; vi försökte att hugga af ledstången, men vid kapningen af tacklingen hade yxorna blifvit slöa, och vi måste afstå derifrån; alla försök att lyfta slupen ur sin ställning voro fruktlösa. Vår ställning var nu ej den bästa, ty om fartyget sjunkit hade det kantrat båten, och detta var af hvarje sjö att befara. — Vid ett af våra försök att lyfta båten, skadade Kaptenen sitt knä, så att han knappt kunde stå på benet, och jag blef nu verkligen ängslig för hans skull, ty med ofärdig kropp var ej tänkbart att bli räddad ur vår belägenhet. I följd af sin erhållna skada, satte Kaptenen sig ned under det vi, ohuru förgäfvos, försökte att få loss båten, han observerade då att vattnet stod upp i Kajutgången och att fartyget således var fullt med vatten. Akter ut på fartyget var en hytt med rundt tak, sådant det nu ofta brukas; dit föreslog nu Kaptenen att vi skulle draga oss, då någon räddning i båtarne ej var att påräkna och fartyget troligen skulle flyta, då det ej sjunkit nu sedan det blifvit fullt af vatten. Sjön kunde dessutom ej ha så mycken kraft

mot det afrundade taket, så att vi der borde kunna vara skyddade för dess våldsämhet. Alla begåfvo sig således dit; endast jag kvarstannade i slupen, jag kan ej bestämdt påminna mig hvarföre, men jag vill minnas att jag ämnade medtaga vattenkaggen, emedan jag kände mig törstig. Då kom i det samma en störsjö, som tog bägge båtarne öfver bord och naturligtvis äfven mig. Båtarne kantrades ut, så att de blefvo liggande den ena i den andra med kölen i vädret och jag som satt inne i slupen kom under, men fastnade lyckligtvis ej, utan kom strax derpå upp ett stycke i lä om båtarne; nu, simmande i hafvet, i en mörk och stormig natt och knappast i stånd att urskilja fartyget, ansåg jag min sista stund vara kommen, men då jag litet fått andas ut, repade jag mig, sparkade af mina stöflor och började simma till båten, på hvars köl jag äfven kom upp; jag trefvade omkring med händerna och fick tag i en ända som slagit sig rundt omkring båtens botten; det var ett ledsegels-fall, hvars ena ända vi fastgjort ombord och den andra i slupen, på det att den ej måtte skiljas från fartyget för hastigt, i händelse sjön skulle ta ut honom. Vid denna ända halade jag mig nu ombord och återfann i hytten mina olyckskamrater, hvilka ansett mig förlo-rad. Fartyget låg nu alldeles i marvatten; midskippeps stod vattnet öfver däck, och sjön som oupphörligt bröt deröfver, bortförde efterhand nästan allting derifrån. Hytten förblef dock oskadd och der sutto vi nu, mera väntande på döden än hoppandes på lifvet, ty att fartyget med 730 Stb jern i rummet skulle flyta, föreföll oss så otroligt att vi hvarje ögonblick väntade att det skulle gå till botten; våra båtar voro förlorade och utsigter-na till räddning således ganska klena.

Det är lättare att föreställa sig, än för mig att beskrifva huru lång och ryslig natten var; men för att ge en idé om den, så föreställe man sig oss genomvåta och frusna sittande på en soffa som hvarje ögonblick öfverspolades af det intrusande vattnet, i en kolmörk November-natt, hvars enformighet ej minskades af stormens tjut och piskan-det af ett par segeltrasor som hängde kvar vid bogsprötet; lägger man här till fartygets brakan-de för hvarje våg, som bröt öfver det och fruktan att under mörkret drifva i land på en kust, hvars branta stränder äfven om dagen lemnade föga hopp för räddning, så kan man ungefär föreställa sig vår belägenhet. — Jag har flere gånger efteråt tänkt på den besynnerliga blandning af känslor som under denna natt uppfyllde mitt inre. Lifvet, dess fröjder och sorger, dess oro och förhoppningar — mor, syskon och vänner — allt låg för min tanke som en väg den jag slutat, och med en slags nyfikenhet motsåg jag början på den, jag hvarje ögonblick väntade att få beträda. Jag var öfvertygad att jag innan kortt skulle dö, men jag fann ingenting gruffligt deri; jag ansåg mig snart sagdt redan ha lemnat lifvet. Och likväl kunde jag ej låta bli att stundom ej allenast hoppas, utan fullkomligt tro på, och i samråd med konstapeln uppgöra planer för vår räddning. Han var den ende, som ej ett ögonblick hade tviflat på vår räddning och besynnerligt nog — han ensam blef ej räddad.

Ändtligen grydde dagen, — ängsligt sökte våra blickar efter land, och snart kunde vi i regn-tjockan urskilja Engelska kusten, från hvilken vi voro ungefär $1\frac{1}{2}$ Tysk mil aflägsne. Ännu kunde vi ej se strandens beskaffenhet och i följd deraf ej bedömma sannolikheten af en räddning. — De öfver däck, ständigt brytande störsjöarne påmin-te

oss dock att den var mycket tvifvel underkastad. Med dagen vaknade hos mig åter kärleken till lifvet, och jag trodde nu fullt och fast att jag skulle komma i land; jag till och med gladde mig åt att få byta ut min våta dräkt mot en torr och slippa skaka tänderna af köld som jag nu gjorde.

Vi började nu öfvertänka sättet att rädda oss och beslöto att genast göra början med en flåte, för att sedan efter sig företeende omständigheter begagna den. Konstapeln och jag kröpo derföre längs en af reserv-spirorne, hvilken sjön ej kunnat borttaga, emedan den var surrad till däckket med kättingar, för-ut efter några år-ämnen, hvilka blifvit instufvade under spelet, med händer och fötter fasthållande oss vid spiran, då sjön bröt öfver oss. Ett par tomma vattenfat som ännu funnos kvar, tänkte vi naja till spirorna och vi hade vår flåte redan på god väg, då en störsjö tog borrt alltsammans. Vi påbörjade en ny, men lemnade den på Understyrmannens inrådan att göra en åt oss hvar. Jag tror att vi hade detta förslag att tacka för vår räddning, ty en större flåte hade vi troligen ej fått så stark, att den ej skiljts åt af bränningarne. Af en hyfvelbänk, kajuttrappan, m. m., samt dervid fastnajade skåpsdörrar, korkskifvor, &c., gjorde vi oss nu hvær sin flåte, den vi derefter fastbundo under hytt-taket för att ej få den bortspolad. Vi hade nu nalkats kusten temmeligen nära, men strömmen dref oss längs med den så att vi ej rätt visste hvar vi ungefär skulle bli i land kastade. Snart funno vi dock att vårt landningsställe skulle bli under ett lodrätt i vattnet stupande sandberg, ofvanpå hvilket vi upptäckte en folksamling, hvars antal ständigt ökades. — Vi funno tydligt att bergets höjd hindrade dem från att ge oss den ängaste hjälp och ansågo nu vår död ound-

viklig, då vi i detsamma upptäckte folk springande under berget till det ställe der de sågo att fartyget skulle kastas i land. — Det var en gammal, f. d. Smyghandlare, som ensam kände att äfven vid högt vatten man kunde gå fram der och nu anförde de öfrige, af hvilka ingen förut vågat företaget. — Vi öfverlade nu om vi skulle stanna kvar på vraket eller öfverlemna oss och våra flåtor åt vågen, och beslöto att så fort fartyget hade törnat, lemna det. Våra skäl dertill voro: för det första, om det nu ej är högt vatten, (det vi utan böcker och ur ej kunde utröna) skall sjön då vattnet stiger, slå mot sjelfva berget och då äro vi förlorade, och för det andra ansågo vi att fartyget i de bränningar som nu omgäfvo det, ej skulle uthålla många törnar och det vore derföre bättre att lemna det, än att utsätta sig för spillrorna af vraket. Med oro väntade vi nu det afgörande ögonblicket. Vi togo afsked af hvarandra, hvar och en skickade hälsningar till de sina, ifall han skulle omkomma. Aldrig skall jag glömma Konstapelns ord dervid till Kaptenen: ”stor sak i mitt lif Hr. Kapten, ty jag har hvarken hustru eller barn, jag skall dö nöjd om jag blott vet att Kaptenen är räddad.”

Den vanliga sjögången hade nu upphört och förfärliga bränningar intagit dess ställe; vi tyckte oss märka att fartyget stötte och ville nu lemna det, men det var blott då det nedsjönk emellan bränningarne, som det nådde botten, hvilken här var alldeles horizontal. — Ändtligen tycktes fartyget stanna och vi begäfvo oss åstad; vi hade nu ungefär en kabbellängd till land. Min flåte bestod af en kort stege till hvilken jag najat en korkskifva och en skåpsdörr. Jag hade en stropp fast vid flåten och smygde om lifvet för att ej i bränningarne mista min ”life preserve” men emedan jag möj-

ligen kunde behöfva skilja mig vid flåten, då jag kom mot stranden, smög jag stroppen om armen och hade en knif instucken i tröjan för att, om så behöfdes, kapa den. Då jag först kom i sjön, höll jag mig i lä om fartyget, hvilket någorlunda afbröt bränningarne och jag tyckte att färden föreföll mig mycket lättare än jag väntat, men seende mina kamrater, hvilka voro utom fartygets lä, af bränningen fortare föras mot stranden, beslöt jag att ej förblifva i lugnet och simmade derföre akter om fartyget, ett beslut det jag likväl snart ångrade, ty redan den första bränningen, tumlade om med mig så, att jag nära förlorade andan. Jag hade väl föreställt mig att få göra en och annan kullerbytta, men att bli i ordets egentliga bemärkelse hjulad, det hade jag ej väntat, och det inträffade nu. Hvarje bränning rullade mig omkring som ett nystan, och med en sådan hastighet att oaktadt jag slingrade armar och ben omkring min stege, kunde jag blott med yttersta möda fasthålla mig. Flera gånger då bränningen gått öfver, befann jag mig under flåten; knappt hade jag tid att åter arbeta mig ofvanpå och ett par gånger dra andan, förr än dånet af den nästa påminte mig att ånyo anstränga mina krafter. Dessa aftogo dock efterhand, och med dem mitt hopp att bli räddad, ty jag fick aldrig tid att riktigt hemta mig. Ändtligen kände jag botten med ena foten; jag försökte att resa mig upp, då i detsamma en bränning sköljde öfver och kastade mig mot stranden; jag såg hur ett par man sprungit ut i vattnet för att gripa fast i mig, men att de blefvo af sjön kastade tillbaka; sjelf var jag oförmögen att göra något mera till min räddning, ty jag hade stött bröstet och knäna emot stenarne, och baksjön drog mig derföre ut igen. Hvad som nu föregick minnes jag blott oredigt, ty jag orkade ej hålla huf-

vudet uppe, och önskade blott att det snart måtte bli slut med mig, jag försönk i ett slags dvala, ur hvilken jag väcktes af tvenne hårda händer som grepo i mig, och jag var räddad. Man satte mig på en sten, och då jag litet kommit mig före, var min första fråga efter mina kamrater. Man svarade att en var borta och jag fann snart att det var Konstapeln. En person sade sig ha sett en spillra slå honom i hufvudet, hvarefter han orörlig blifvit liggande på vattnet. Man fann hans lik om aftonen; det var illa skadadt bak i hufvudet, men ett drag af hans fordna leende, som ej döden förmått utplåna hvilade ännu öfver det vackra, bleka ansigtet. Två dagar derefter följde vi honom till grafven. Snart är väl den torfva glömd, som döljer den skeppsbrutne främlingens stoft, men af dem som kände honom skall han ej glömmas, så länge ett rent och oförderfvadt hjerta ännu äger något värde.

Sedan jag fått låna ett par skor (ty jag var utan skodon, alltsedan sjön tog mig öfver bord om natten) förde man oss till den närbelägna byn Burton. Minnet af den välvilja och gästfrihet, med hvilken vi af dess invånare blefvo emottagne, skall jag alltid räkna bland de behagligaste i min lefnad.

W. C.

ENGELSKA 74-KANONSKPETTET RAMILIES FARLIGA
BELÄGENHET OCH SLUTLIGA FÖRSTÖRING I ATLAN-
TISKA OCEANEN UNDER STORMEN I SEPTEMBER
ÅR 1782.

Sedan krigslyckan i slaget den 12 April år 1781 så betydligt vändt sig till Engelmännens fördel, blef det för dem icke mera nödigt, i Vest-Indien bibehålla en så stor flotta. Lord Rodney anbefallde fördenskull Amiral Graves i Juli månad att gå hem till England med en Eskader af 3:ne Skepp, nemligen Chefskeppet Ramiés, 74-Kanonskeppen Canada och Centaur samt Fregatten Pallas; han borde äfven taga under sitt beskydd icke allenast en stor Koffardiflotta, utan äfven de Franska Priser-na. Alla desse Skepp voro i ett ömkansvärdt tillstånd. De Engelska Skeppen hade icke allenast varit länge från England, utan ock uthärdat flera drabbningar; de Franska voro i ännu värre belägenhet, synnerligen genom de sista bataljerne.

Den 25 Juli lemnade Amiral Graves Jamaica; men måste innan kort återsända Ardent, ett af Pris-skeppen, som icke längre vågade fortsätta resan; ett annat skiljdes från flottan omkring den 20 Augusti i Golfströmmen, och hela den Konvoy som var bestämd till Europa blef, sedan åtskillige Skepp destinerade till Amerikanska hamnar afgått, förminskad till 90 Segel. Den 8 Sept. sprang Pris-skeppet Caton läck, hvarföre Amiralen befallte detta Skepp jemte Fregatten Pallas, som äfven läckte hårdt, att hålla utaf för Halifax. — Eftermiddagen den 16 September visade sig förebud till elakt väder och storm från Sydost-kanten. Ombord på Chefskeppet togos nu alla möjliga försigtighetsmått, ej mindre för Skeppets egen säkerhet, än för att

föregå den öfriga flottan med exempel. Klockan vid pass 6 om aftonen, samlade Amiralen hela flottan ikring Chefskeppet, och lade bi för Babordshalsar med endast storseglet till. Alla andra segel blefvo beslagne, Bramräer och Bramstänger nedtagne. — Vinden, som var i jemnt tilltagande, kom från Ost Sydost med hård sjö, till kl. 3 om morgonen den 17, då den i ett ögonblick sprang om på Vest Sydvest, med yttersta våldsamhet och åtföljd af regn, åska och blix. Storseglet, som man ej hann ferga, slog back, Stormasten gick öfverbord, äfvensom Kryssmasten och förstängen, Fockräen bräcktes vid borgstroppens stånd, Rorpinnen sprang tvärs utaf, och rodret nästan lösbräcktes.

Sålunda blef detta Skepp genom vindens och sjöns förenade våldsamhet, ifrån att vara i fullkomlig god ordning, i ett ögonblick reduceradt till ett vrak. — Vattnet hade störtat in i Kajutan, så att Amiralen med möda kunde komma ut på däck; hans första omsorg blef nu att skicka 2:ne Office-rare, för att undersöka huru det stod till nere i skeppet, och för att hålla folket till pumparne, under det han sjelf jemte Skeppschefen förblef på däck, för att uppmuntra folket att med drift klara vraket, som genom den beständiga rullningen, redan förstört en betydlig del af kopparförhydningen på styrbords sida, hvarigenom näten blefvo bara och drefvet tuggades ut, och dessutom hotade att genom de hårda slagen alldeles förstöra hela skeppet. Också tilltog läckningen i en hast i en ömkansvärd mån. I dagbräckningen syntes ett svårt skepp under lä halfkantradt och i marvatten, dess besättning under arbete att få skeppet att falla, först medelst att kapa Mesanmasten och sedan Stormasten; flaggan var hissad i schau, för att väcka

flottans uppmärksamhet, men utan ändamål, ty bistånd kunde ingen lemna, och innan kort sönk detta skepp, som sedermera befanns vara ett transportskepp, kalladt Dutton och som fordom varit Ostindiefarare, med hela besättningen, undantagande 12 man, hvilka fått utväg bemäktiga sig en båt, och som lyckades upphinna ett af Koffardiskeppen, af hvilket de blefvo bärgade. Utaf de 93 Segel som föregående dagen syntes, kunde nu endast räknas 20; af Örlogsskeppen syntes Canada långt i lä, utan kryssmast och storstång, med stor-råen uppe och storseglet beslaget. Centaur långt i lofvardt, utan master, bogspröt och roder. — Prisskeppet Glorieux utan fockmast, storstång och bogspröt. Desse 2:ne skepp förlorade sedermera jemte hela besättningarne, med undantag af Chefen på Centaur Kapten Inglefield, som jemte några man undkom i en slup, och efter ett grufligt lidande, slutligen nådde Azoriska öarne.

Ville de Paris, Fransyska Amiralen Grefve Graves Flaggskepp, som blef taget d. 12 April och som äfven var i Konvojen, syntes ännu oskadadt. Detta skepp kommenderades af en erfaren sjöman, som gjort 24 resor på Vest-Indien, och derföre blifvit utsedd att leda flottan genom Florida-golfen, men icke destomindre sönk äfvenledes detta skepp med hela dess besättning af 800 man. Utom det förenämnde skeppet Dutton, upptäcktes många af Koffardiskeppen utan master och bogspröt, och åtskillige hade sjunkit. Utan att klandra hvad en så erfaren sjöman som Amiral Graves fann nyttigt för sitt eget skepps och flottans säkerhet, nemligen att om natten d. 16:de ligga bi för storseglet, lär det dock icke kunna förnekas, att detta troligen yllade mer än en olycka; man förmodade väl icke att få en back by i så svår storm, men detta in-

träffade likväl, och härifrån till en stor del de missöden som hände. Utom det att storseglet, hårdt backadt, icke kan hvarken ombrassas eller bärgas; bräcker detta segel oerhördt på sjelfva skeppskroppen, och sätter masten i fara; hvarföre det ovedersägligen är förmånligare ligga bi för Stormärseglet, så länge det skäligen kan föras, ty backar vinden, så är det ingalunda omöjligt att bärga eller anbrassa seglet; i värsta fallet spränges råerne, och stängen, måhända masttoppen går öfverbord, men återigenom äfventyras icke sjelfva skeppet. Är vinden så hård att icke stormärseglet kan föras, balanserar Storstagesegel Skeppet förträffligt och dermed riskeras ingen ting. Det är ej bekant om storseglet var refvad på Ramilies, ej heller om i sådant fall ett eller 2:ne ref voro inne; troligen fanns på den tiden dock ej mer än ett ref i underseglen, och mer än ett kunde således icke intagas. Med 2:ne ref i storseglet är faran i händelse af backby likvisst storligen förminskad, ty både bergning och ombrassing blir då åtminstone möjlig, och sålunda kan ett skepp ofta nog ligga bi med detta segel, som genom sin ställning så nära Centrum gravitatis onekligen väl balanserar skeppet. Att i alla händelser många skepp af denna olyckliga Konvoj skulle förlora, derom kan man icke tvifla, då man påminner sig deras dåliga tillstånd och den våldsamma sjöbrytning som uppkom genom vinds-förändringen.

Längre fram på dagen den 17 Sept. passerade Canada Chefskeppet; åtskillige af Konvojen försökte väl att följa detta skepp, men återvände snart till Chefskeppet, då de funno sig blifva alltförmycket efter; Ramilies hade vid denna tiden 6 fot vatten i rummet och pumparne kunde icke hålla läns, ty drefvet hade lossnat i nåten, och midtskeppsbultarne började gifva vika.

Amiralen gaf i anledning deraf befallning att alla pytsar som funnos ombord skulle sättas i gång, och hvarje individ, Officerarne icke undantagne, hjälpa till att länsa skeppet; krysseglet sattes på fockmasten, storbramseglet på stumpen af kryssmasten, och ny rorpinne isattes. I denna belägenhet, sedan skeppet kommit undan vinden gjorde det lika stark fart, med flera af Koffardiskeppen. Sedan dagen tilländalupit med ösande och pumpning, utan att man vann betydligt på vattnet, föreställde Skeppschefen på Officerarnes vägnar, Amiralen nödvändigheten att kasta kanonerne öfverbord för att lätta skeppet; denna framställning vann icke Amirals bifall, han ansåg Konvojen ovilkorligen fordra ett kraftigt beskydd, och detta fanns ingensstädes utom hos detta enda skepp; emellertid lät han dock slutligen med mycken svårighet öfvertala sig till att låta kasta öfverbord backs- och de aktra skanskanonerne, jemte en del kulor och andra tunga effekter. — Om natten arbetades med att ösa och återställa pumparne i skick, ty ballasten som kommit in i pumpsotet, hade förstocket dem och gjorde dem obrukbara, och kettingarne sprungo tidt och ofta. Vattnet hade ökats i rummet till 7 fot. Vinden fortfor från Vestkanten med en svår sjö, och skeppet arbetade med yttersta våldsamhet. Om morgonen den 18:de syntes ej mer Canada, som fortsatt kursen på England. Sedan förbindningen på Ramilies om natten betydligt gifvit sig, tillät Amiralen på Officerarnes enträgna föreställningar, att resten af Skanskanonerne samt 10 af öfra batteriets, fingo kastas öfverbord; men som skeppet det oaktadt öppnade sig allt mer och mer, spikades tjärad segelduk och hudar under portarne längs vaterbordens öfverkant; men icke heller detta visade någon verkan, hvarföre resten af öfra batteriets kanoner jemte en mängd kulor och an-

dra effekter vräktes öfverbord; i blysgången till fördurken hade en yppad läcka fyllt hela förskeppet, och som der var 8 fots vatten i durken, nödsakades allt Befäl och Underbefäl alternera vid pumpar eller med pytsar; såsom ett ytterligare försigtighetsmått, surrades eller omgjordades skeppet med kablar emellan stor- och fockmasten.

Oaktadt alla dessa bemödanden, vann likväl vattnet den följande natten, då vinden ofta kom i hårda byar; en del af trossbotten föll ned i rummet, skeppet syntes också arbeta öfvermåttan och sätta ned med förskeppet. I så farliga omständigheter, befalle Amiralen om morgonen d. 19:de att båda bogankrarne skulle kapas ifrån, att 2:ne af ankarstågen jämte allt spinnegods och alla tunga effekter som kunde åtkommas skulle kastas öfverbord, att 2:ne af sluparne skulle sönderhuggas och äfven kastas öfverbord, och slutligen att krutet i fördurken som var bortskämdt, skulle också gå samma väg. Emellertid öste alla menniskor. En af pumparne blef upptagen, men utan ändamål, ty kullärlarne hade gifvit sig och kulorna äfvensom ballasten ramlat in i pumpsotet; väderleken syntes nu något mera modererad, och som Amiralen beslöt att lemna ingenting oförsökt för att frälsa skeppet, befalle han att göra klart, för att kasta undra batteriets kanoner öfverbord. Mot aftonen då omkring 20 skepp af Konvojen ännu voro i sigte, förenade sig alla Officerarne derom att öfvertala Amiralen att gå ombord på något af dessa; men han nekade enständigt; han yttrade att han ansåg det oförlåtligt af en Befälhafvare att lemna sin garnison i nödens stund, att om han lefde några år mer eller mindre, vore sådant af föga betydighet, men om han lemnade sitt skepp vid ett sådant tillfälle, skulle det modfälla folket och förminska deras ansträngningar

för skeppets och deras egen räddning. — Det är sådana tänkesätt, som utmärka den sanne hjälten, ty icke endast i slagtingens timma prövas det verkliga hjältemodet, — ett sådant tillfälle som det nyss beskrifna är farligare än mången slagting. — Emellertid hade vinden om natten något lagt sig, alle man vore sysselsatte med ösning och vattnet steg ej öfver 6 fot.

Om morgonen den 20:de, befallte Amiralen att kapa ifrån styrbordsplikt- och ström-ankrarne, och under loppet af dagen kastades alla undra batteriets kanoner öfverbord. Mot aftonen började likväl folkets mod omsider att sjunka, äfven de käckaste visade nedslagenhet och allmänt yttrade nu Besättningen den önskan: att medan det ännu vore möjligt, få lemna skeppet. Amiralen besvarade deras anhållan dermed, att så väl han som Officerarne önskade likaväl som Besättningen bibehålla lifvet, att de hade ingalunda för afsigt att lemna hvarken dem eller skeppet, och hvad honom sjelf beträffade, hade han beslutit att ännu en natt förblifva ombord, hvarföre han hoppades att de också ville kvarblifva, ty det vore ingalunda omöjligt, att om väderleken endast för en enda dag blefve foglig och sjön ej alltför hög, så skulle de med förenade bemödanden blifva i stånd att klara pumpsotet och försäkra detsamma emot den påträngande ballasten; att om detta kunde tillvägabringas, skulle kettingarne kunna repareras och pumparne således blifva af nytta; att i sådant fall det skulle blifva lätt att med den öfriga delen af besättningen resa nödmaster för att få skeppet in till Irland; att skeppets anseende så länge det ännu kunde flyta var tillräckligt beskydd för Konvojen; och framför allt, att sedan nu allting blifvit gjordt för skeppets lättnad som stod i mensklig förmåga, vore det

också skäl att afvakta resultatet; för öfrigt försäkrade han dem att han genast skulle göra signal för Konvojen att under natten hålla sig nära skeppet, hvilken signal han var öfvertygad skulle efterkommas. Detta korta tal hade önskad verkan; den säkerhet med hvilken Amiralen yttrade sig, och besättningens förtröstan på hans sjömanskap och omföme, äfvensom hans beständiga närvaro och uppmärksamhet vid alla händelser hade på den ett stort inflytande; folket blef stilladt och återtog sina arbeten. — I sjelfva verket hade också Amiralen sedan första olyckan, näppligen lemnat däcket, och sålunda ingalunda sparat sig; enligt sitt löfte gjorde han nu signal för Konvojen att hålla tillsammans omkring Chefen.

Vid denna period var det dock stora skäl till farhåga, ty alla kanonerna och alla ankrarne, utom ett enda, jämte alla tyngder som kunde åtkommas, voro vräkte öfverbord, och likväl syntes skeppet icke i ringaste mån deraf lättadt; folkets krafter voro också, emedan ingen hvila erhållits sedan den första olyckliga natten, så uttömda, att ena hälften måtte ösa medan den andra hvilade, hvarföre, ehuru vinden betydligt lagt sig, vattnet likväl vann oaktadt alla bemödanden, och skeppet slingrade och arbetade oupphörligt i den upprörda sjön.

Klockan 3 om morgonen, sedan pumpsotet blifvit helt och hållit nedbrutet, ramlade nu vattenkärl, ballast och resten af kulorna ned och förstörde cylindrarne för pumparne; skeppets sammanfattning gaf nu också vika, och hela Besättningen med en mun utropade att skeppet icke längre kunde hållas flott.

I denna ytterlighet beslöt Amiralen inom sig sjelf att icke vidare förlora något ögonblick med

folkets transporterande, så snart dagen skulle inbryta, men han tillsade Chefen att ej meddela mera af hans beslut, än att han ämnade låta förflytta de sjuke och vanföre, och att han derföre skulle göra signal, för alla slupar från Konvojen; emellertid gaf han Chefen ordres, att under tiden låta upphemta på halfdäcket allt bröd, jemte en del fläsk, kött och mjöl, att fördela Besättningen på lämpligaste sätt, emellan de skepp som lydte signalen och sända en Officer med hvarje division; att sätta ut skeppets öfverblifne båtar; och att så snart de sjuke voro afgangne, låta folket gå ned i båtarne så fort som möjligt utan att öfverlasta dem. Till följande här af gjordes i dagningen signalen; men ingen anade hvad som skulle följa, förr än de sjuke och brödet var transporteradt. Kl. 6 tilläts folket gå i båtarne och kl. emellan 9 och 10 då ingenting mera var att verkställa, och sedan Amiralen tagit afsked af Officerarne, lemnade han Ramilies för alltid i en liten läckig båt, lastad med bröd och som han sjelf och Läkaren, hvilken åtföljde honom, beständigt måste ösa. Sin stora slup hade han lemnat för Officerarne att begagna vid deras afresa.

Han hade innan han lemnade skeppet, begärt en kappa, en tunna mjöl och ett fat vatten, men kunde i brådskan endast bekomma mjölet, ty han ville i denna allmänna nöd icke använda någon af sin betjening för sin egen enskilda räkning, och förlorade sålunda allt hvad han ägde ombord, hvilket var af betydande värde.

Han gick ombord på skeppet Belle, hvars Kapten var den förste som höll ned till Ramilies föregående natten under dess farliga belägenhet, och sålunda gaf sina kamrater ett vackert efterdöme, hvilket också följdes af 16 andra skepp. Kl. 3 eftermiddagen var största delen af Ramilies be-

sättning transporterad, skeppet hade då 13 fot vatten i rummet och var ögonskenligen i sjunkande tillstånd. Kl. $\frac{1}{4}$ 5 lemnade Chefen, första och andra Löjtnanten, jemte alla öfrige skeppet, utom fjerdde Löjtnanten som kvarstannade, för att tända eld sedan alla voro borta. Elden grep hastigt omkring sig och räckte snart akterdurken, då skeppet 35 minuter sedan det lemnats, sprang i luften. — Amiralen höll nu ned till vraket för att lemna bistånd ifall några båtar skulle blifvit förhårdt lastade, ty ehuru väderleken varit vacker ända sedan gårdagen, gick sjön ännu hög och orolig; stundtals var dock väderleken byaktig, och två timmar sedan folket kommit ombord på sine respektive skepp, började stormen ånyo och fortfor utan uppehåll i 7 dygn, så häftigt att det icke varit möjligt för några båtar att vaka än mindre att transportera folk. På en så kort mellantid berodde frälsningen af mer än 600 människolif. Också hade de fyra föregående dagarne det blåst så hårdt och sjön vräkt så högt, att det var nödigt hålla vinden på låringen, sållan med annat segel än blindan hissad på fockmasten, och ofta utan något segel; likväl gjorde skeppet ändå 6 knop. Så snart storbramseglet sattes på stumpen af mesanmasten, blef styrningen försvårad medelst lofgrigheten, och likväl hade detta segel blifvit fördt så ofta det var möjligt, för att kunna följa med Koffardiskeppen. Under denna länsning rullade skeppet oerhördt, och i samma mån det blef lättare, desto häftigare blefvo öfrelserne, så att folket hade yttersta svårighet att kunna arbeta. — Förr än den 20:de hade det icke varit möjligt att lägga bi, eller för någon båt att komma till sidan; men oaktadt denna förfärliga och nästan hopplösa ställning, då stundligen någon nedföll af trötthet och brist på sömn, och däcknen stodo under vatten, uppförde sig Besättningen oaf-

brutet med den mest exemplariska lydnad, uppmärksamhet och nykterhet, samt uraktlät icke något bemödande för att frälsa skeppet.

På skeppet Belle lät Amiralen hissa en standard, såsom utmärkelse-tecken och för att om möjligt, leda de öfrige; några följde väl, men andra under farhåga att blifva i brist på proviant, gjorde sitt bästa att nå hamn. Sjuttiofyra Kanonskeppet Canada hade likväl kommit till England innan någon af Konvojen, och derigenom hade underrättelsen om olyckan spridit sig vidt och bredt. Fransyska kapare voro icke sena att begagna händelsen och kryssade i alla riktningar för att uppsnappa den skingrade Konvojen; många deraf blefvo tagne och äfven flera deribland som hade ombord af Familier besättning, men Amiralen sjelf lyckades komma in till Cork den 10:de Oktober, ehuru 2:ne skepp af en Fransk kapare uppbringades i sigte af Belle. Amiralen hissade genast sin flagg ombord på Fregatten Myrmidon, som låg i hamnen och gick till Plymouth, dit han anlände den 17 Oktober i synbarligen god hälsa, ehuru han hade fått en attack i bröstet som ständigt plågade honom ända sedan den farliga natten, då stormen först påkom, och då han så länge exponerade sig på halfdäcket.

Af denna berättelse kan man inhemta huruledes det med mod, rådighet och ihärdighet dock kan blifva möjligt att länge nog uppehålla ett skepp, som ifrån första stunden stormen påkom, redan var i den farligaste belägenhet, och hvilken belägenhet allt mer och mer förvärrades, så väl genom vådrets och sjöns våldsamhet, som synnerligen derigenom att pumparne blefvo obrukbare. — Mätte därför detta angelägna ämne alltid blifva ett föremål för så väl de sjöfarandes, som synnerligen för skeppsbyggares uppmärksamhet.

FÖRÄNDRINGAR I KONGL. MAJETS FLOTTA ÅR 1838.

a) Befordrade:

Till Premier-Löjtnant: Sekund-Löjtnanten A. R. Egerström den 5 April.

Till Löjtnants rang: Sekund-Löjtnanten C. G. Beyer den 4 Maj.

Till Sekund-Löjtnanter: Friherre Ernst Sune von Vegesach den 11 April. August Gustaf Reinhold von Feilitzen och Bror Jacob Adelborg den 18 Maj, samt Bror Ludvig Ulrich den 23 Juni.

Till Kapiten i Mekaniska Korpsen: Löjtnanten S. M. Kronberg den 23 Juni.

Till Löjtnant i samma Korps: C. A. Remmer den 25 Maj.

Till Under-Löjtnant vid Sjö-Artilleri-Regementet: B. E. Fornell den 10 Augusti.

Till Inspektör: Kammarskrifvaren Joh. Rääf den 7 Maj.

Till Expeditions-Bokhållare: Kammarskrifvare J. O. Lennman den 26 Juni.

Till Kammarskrifvare: Rudolf Robert Rehn den 12 Februari. Carl Olof Östmark den 8 Maj. Erik Johan Hultgren den 3 Juli. Carl Edvard Rönström den 25 September och Johan Caërs den 30 Oktober.

Till General-Konsuls Nama, heder och värdighet: Premier-Löjtnanten A. Hahr.

Till Regements-Pastor vid Stockholms Station: Barnhus-Skoleläraren Magister Flodstedt den 4 Maj.

b) Kommenderade:

Till Chefer: För 1:a Södermöre Båtsmans-Kompani, Premier-Löjtnanten C. G. Nyström, och för 1:a Norrlands 1:a Kompani, Premier-Löjtnanten Pfeiff.

Till Adjutant vid Konstruktions-Kontoret i Stockholm: Sekund-Löjtnanten G. C. Witt.

c) Förordnade:

Till Informations-Officer i Styrmans-skolan: Premier-Löjtnanten S. J. Lundström i stället för Premier-Löjtnanten E. G. af Klint, som på begäran erhållit nådigt endtledigande.

d) Afskedade:

Premier-Löjtnanten vid Konstruktions-Korpsen G. L. Hjort med Majors namn, heder och värdighet den 1 Augusti.

Bataljons-Läkaren D. G. Pettersson den 9 November.

e) Död:

Premier-Löjtnanten J. H. Silfversparre den 23 Mars.

